

บทที่ ๕

คุณค่าและบทบาทของบันทึกประสบการณ์ส่วนบุคคลของผู้ป่วยโรคมะเร็ง

บันทึกผู้ป่วยโรคมะเร็งเป็นงานเขียนของผู้ป่วยโรคมะเร็งที่ได้บอกเล่าประสบการณ์จากการป่วยเป็นโรคร้ายให้ผู้อ่านได้รับรู้ ซึ่งก็ตอบสนองความต้องการของผู้อ่านที่ย่อมสนใจใคร่รู้ถึงความคิด ความรู้สึก ตลอดจนแนวทางชีวิตของผู้ป่วยโรคร้ายแรงที่เชื่อกันว่าเป็นแล้วจะต้องตายนี้ อย่างไรก็ตาม จากการศึกษาบันทึกผู้ป่วยโรคมะเร็งทั้งด้านเนื้อหาและกลวิธีการประพันธ์ ผู้วิจัยพบว่าบันทึกผู้ป่วยโรคมะเร็งมีคุณค่ามากกว่างานเขียนเพื่อถ่ายทอดประสบการณ์แต่เพียงอย่างเดียว หากแต่ยังมีคุณค่าในด้านอื่นๆ อีกหลายประการ รวมไปถึงยังมีบทบาทอย่างยิ่งต่อผู้ป่วยโรคมะเร็งอีกด้วย ดังนั้น ในบทนี้ผู้วิจัยจึงจะวิเคราะห์ให้เห็นถึงคุณค่าและบทบาทของบันทึกดังกล่าว ดังต่อไปนี้

๕.๑ คุณค่าของบันทึกประสบการณ์ส่วนบุคคลของผู้ป่วยโรคมะเร็งในฐานะวรรณกรรม

วรรณกรรมที่มีคุณค่านั้นย่อมจะต้องดีเด่นทั้งด้านเนื้อหาและมีศิลปะในการประพันธ์ ในบทที่ผ่านมา ผู้วิจัยได้ศึกษาบันทึกผู้ป่วยโรคมะเร็งโดยวิเคราะห์ให้เห็นถึงเนื้อหาอันหลากหลายและกลวิธีการประพันธ์ที่น่าสนใจมาแล้ว ทำให้เห็นถึงคุณค่าทั้ง ๒ ประการของบันทึกเหล่านี้ ดังต่อไปนี้

๕.๑.๑ คุณค่าในด้านเนื้อหา

เนื้อหาของบันทึกผู้ป่วยโรคมะเร็งมีความหลากหลายเป็นอย่างมาก ดังที่ได้กล่าวมาแล้วในบทที่ ๓ นอกจากเนื้อหาเกี่ยวกับประสบการณ์การป่วยเป็นมะเร็งอันเป็นเนื้อหาหลักของเรื่องแล้ว ก็ยังครอบคลุมถึงเนื้อหาอื่นๆ อีกมากมาย เช่น เนื้อหาเกี่ยวกับความรู้ เนื้อหาเกี่ยวกับทรรศนะด้านต่างๆ เป็นต้น ไม่เพียงเท่านั้น บันทึกผู้ป่วยโรคมะเร็งยังนำเสนอแนวคิดที่น่าสนใจอีกด้วย ดังนั้น เนื้อหาของบันทึกผู้ป่วยโรคมะเร็งจึงมีคุณค่าหลายประการ โดยอาจจัดแบ่งคุณค่าออกเป็นกลุ่มได้ ดังต่อไปนี้

๕.๑.๑.๑ คุณค่าด้านการแบ่งปันประสบการณ์

การป่วยเป็นโรคมะเร็งถือได้ว่าเป็นประสบการณ์อย่างหนึ่งที่คนในสังคมให้ความสนใจ เพราะโรคมะเร็งเป็นโรคร้ายแรงที่มีความลึกลับน่าพิศวงถึงสาเหตุของโรค กระบวนการรักษาก็ยังเป็นที่ยังไม่รู้โดยทั่วไปว่าทำให้ผู้ป่วยต้องเจ็บปวดและทุกข์ทรมาน เรื่องราวต่างๆ เหล่านี้หากไม่ใช่ผู้ป่วยโรคมะเร็งเอง หรืออย่างน้อยที่สุดครอบครัวหรือคนใกล้ชิดกับผู้ป่วยโรคมะเร็งก็ไม่อาจรู้ได้ ดังนั้น การที่ผู้ป่วยโรคมะเร็งได้บอกเล่าถึงประสบการณ์ของตนเองก็ได้ตอบสนองความสนใจของคนในสังคมปัจจุบันซึ่งหวาดระแวงและกลัวว่าตนจะเป็นมะเร็งขึ้นมาสักวันหนึ่ง คนเหล่านี้จะเกิดความสนใจใคร่รู้ถึงสภาพการณ์ของการป่วยเป็นมะเร็ง แต่ก็ไม่ได้ปรารถนาที่จะเป็นโรสดังกล่าวเสียเอง ดังนั้น บันทึกผู้ป่วยโรคมะเร็งจึงเป็นงานเขียนที่ช่วยให้ผู้อ่านเหล่านี้ได้สัมผัสกับประสบการณ์การเป็นมะเร็งอย่างใกล้ชิดที่สุด และอาจนำไปสู่แนวทางการป้องกันไม่ให้เกิดเป็นมะเร็งได้

...ตอนรับเคมีบำบัด ยาไหลเข้าร่างกาย มีความรู้สึกเย็นวาบ ขนลุกชู ใจ
สั่น มือเย็น ไม่เป็นสุข ส่วนยาแก้อาเจียนหรือคะ ทันทีที่ฉีดยาเข้าไป ฉันก็อาเจียน
แล้ว เริ่มรับยาเกือบสิบเม็ดโมงเช้า มาเสร็จก็บ่ายสองกว่าๆ (สุตรัก สุวรรณชัยรบ,
๒๕๔๙: ๙๙)

สำหรับผู้อ่านที่เป็นผู้ป่วยโรคมะเร็ง เมื่อได้อ่านบันทึกดังกล่าวแล้วก็ย่อมจะมองเห็นตัวเองผ่านประสบการณ์ของผู้เล่าเรื่องนั้นๆ ประสบการณ์บางอย่างของผู้เล่าอาจตรงกันกับของผู้อ่าน เช่น ความวิตกกังวลที่เกิดขึ้นเมื่อได้รู้ว่าเป็นมะเร็ง ความเจ็บปวดทุกข์ทรมานจากการรักษา เป็นต้น เมื่อผู้อ่านได้รับรู้ประสบการณ์ที่คล้ายคลึงกันเช่นนี้ ก็อาจทำให้ผู้อ่านเหล่านี้รับรู้ว่ามีเพื่อนร่วมทุกข์ และมีผู้ที่ประสบความทุกข์ทรมานเช่นเดียวกับตนอยู่ ทำให้สามารถผ่อนคลายความทุกข์ลงไปได้ แต่ประสบการณ์บางอย่างของผู้เล่ากับผู้อ่านก็อาจจะไม่เหมือนกัน เช่น อาการผิดปกติที่เกิดขึ้น กระบวนการรักษา หรือแม้กระทั่งความคิด ความรู้สึกบางอย่าง ประสบการณ์ที่ต่างกันเช่นนี้อาจจะทำให้ผู้อ่านเกิดความรู้หรือความคิดใหม่ๆ ขึ้นได้

อนึ่ง บันทึกผู้ป่วยโรคมะเร็งอาจทำให้ผู้อ่านรู้สึกเสมือนได้ประสบกับเหตุการณ์ต่างๆ ที่ผู้เล่าเล่าขึ้นด้วยตัวเองได้เช่นกัน เพราะผู้เล่าได้นำเสนอเรื่องราวจากมุมมองของตนอย่างละเอียด เป็นลำดับขั้นตอน นับตั้งแต่เริ่มแรกที่รู้ถึงอาการผิดปกติที่เกิดขึ้นกับร่างกาย จากนั้นก็จะดำเนินเรื่องต่อมาโดยลำดับ รวมไปถึงการเปิดเผยความคิด ความรู้สึกของตนที่เกิดขึ้นในแต่ละช่วงเวลา

อย่างละเอียดและสมจริง การนำเสนอเช่นนี้จะทำให้ผู้อ่านรู้สึกร่วมไปกับผู้เล่าในทุกๆ เหตุการณ์ เสมือนผู้อ่านได้เข้าไปอยู่ร่วมกับเหตุการณ์นั้นหรือประสบกับเหตุการณ์นั้นด้วยตัวเอง ผู้อ่านอาจจะแทนตัวเองกับผู้เล่าและคล้อยตามไปกับความคิด ความรู้สึกของผู้เล่า คล้ายคลึงกับความรู้สึกเมื่อได้อ่านเรื่องบันเทิงคดี ความรู้สึกใดๆ ที่เกิดขึ้นกับผู้เล่าก็ย่อมจะเกิดขึ้นกับผู้อ่านด้วยเช่นกัน อย่างไรก็ตาม เมื่ออ่านจบ ผู้อ่านเหล่านี้จะรู้สึกยินดีที่ตนเองไม่ได้ป่วยเป็นมะเร็งจริงๆ เพียงแต่ได้รับรู้ประสบการณ์อย่างสมจริง และเกิดความคิดที่จะแสวงหาแนวทางชีวิตที่แตกต่างไปจากผู้เล่า เพื่อป้องกันไม่让自己ต้องป่วยเป็นมะเร็งนั่นเอง

๕.๑.๑.๒ คุณค่าด้านการให้ความรู้

ความรู้ที่ปรากฏในบันทึกผู้ป่วยโรคมะเร็งอาจแบ่งได้เป็น ๒ ลักษณะ กล่าวคือ ความรู้ที่ได้จากการรวบรวมมาจากแหล่งข้อมูลต่างๆ และความรู้ที่ผู้อ่านได้รับจากประสบการณ์ของผู้เล่า

ความรู้ที่ได้จากการรวบรวมมาจากแหล่งข้อมูลต่างๆ นั้น ผู้เล่ามักจะมีจุดมุ่งหมายในการเผยแพร่ให้ความรู้แก่ผู้อ่านโดยตรง และมีลักษณะเป็นสารคดีอย่างชัดเจน ผู้เขียนมักจะอ้างอิงถึงแหล่งที่มาและกำหนดกรอบการนำเสนอแยกออกจากประสบการณ์ เช่น การนำเสนอความรู้เอาไว้ในภาค ๒ ของเรื่อง มุมมองของชีวิตที่ผ่านพ้นโรคมะเร็ง การใช้กรอบข้อความในเรื่องเมื่อหมอเป็นมะเร็ง หรือหากจะสอดแทรกอยู่ในเรื่องก็มักจะทำให้ภาษาที่เป็นทางการหรือเป็นวิชาการ เป็นต้น

ศาสตราจารย์นายแพทย์ประเวศ วะสี เคยเขียนไว้ว่า "สุขภาพของรถยนต์กับสุขภาพมนุษย์ไม่เหมือนกัน รถเป็นเครื่องยนต์กลไกล้วนๆ แต่มนุษย์มีส่วนที่เป็นกายกับจิต...มิติทางจิตและสังคมเชื่อมโยงกับมิติทางกาย...รถยนต์ซ่อมแซมตัวเองไม่ได้ แต่กายมนุษย์กับจิตมีระบบที่จะดูแลรักษาตัวเองได้..." (สุดาทิพย์ เปี่ยมมิตร, ๒๕๔๑: ๗๕)

ตัวอย่างนี้ ได้ทำให้เห็นว่าการอ้างอิงชื่อผู้พูดประโยคดังกล่าวเอาไว้อย่างชัดเจน นอกจากนี้ การนำเสนอข้อมูลดังกล่าวก็ยังมีการใช้เชิงอรรถเพื่ออ้างอิงถึงแหล่งที่มาอีกด้วย อันเป็นลักษณะของการนำเสนอแบบงานวิชาการอย่างชัดเจน ความรู้ต่างๆ เหล่านี้จึงมีความน่าเชื่อถือในระดับหนึ่ง

ส่วนความรู้ที่ผู้อ่านได้รับจากประสบการณ์ของผู้เล่านั้น แม้ว่าจะมีความน่าเชื่อถือน้อยกว่า แต่ก็มีการนำเสนอในแง่มุมที่แตกต่างจากเอกสารทางการแพทย์ทั่วไป คือมีความละเอียด สมจริงกว่า เพราะมาจากประสบการณ์ตรงของผู้ป่วยเอง เช่น ความรู้สึกของผู้เล่าต่อกระบวนการรักษา หรือความเจ็บปวดอันเนื่องมาจากการแพ้เคมีบำบัด เป็นต้น ซึ่งเอกสารทางการแพทย์ต่างๆ มักละเอียดที่จะกล่าวถึง หรือไม่อาจจะถ่ายทอดได้ครบถ้วนเพราะต้องคงความเป็นวิชาการไว้นั่นเอง

ในบรรดาความรู้อันหลากหลายในบันทึกผู้ป่วยโรคมะเร็ง ความรู้ที่น่าสนใจที่สุดประการหนึ่งก็คือ สาเหตุการเป็นโรคของผู้เล่านั่นเอง เนื่องจากสาเหตุของโรคมะเร็งยังคลุมเครือ ไม่อาจระบุลงไปได้แน่ชัดเหมือนโรคอื่นๆ ความรู้เกี่ยวกับสาเหตุของโรคมะเร็งที่ระบุอยู่ในเอกสารทางการแพทย์ก็มักจะให้ข้อมูลอย่างกว้างๆ ไม่ชี้เฉพาะเจาะจงลงไป แต่ในบันทึกผู้ป่วยโรคมะเร็งส่วนใหญ่ นั้น ผู้เล่าจะระบุถึงสาเหตุการเป็นมะเร็งของตนเองอย่างชัดเจน เช่น การเก็บกตความเครียดเอาไว้เป็นเวลานาน ดังเช่นในเรื่อง เมื่อฉันรู้ว่าตัวเองเป็นมะเร็งฯ และ มะเร็งที่รัก การใช้ชีวิตผิดสุขลักษณะโดยละเอียดสุขภาพของตน เช่นเรื่อง มองชีวิตผ่านมะเร็ง และ ฉันไม่ได้ป่วย แค่เป็นมะเร็ง เป็นต้น

สิ่งเหล่านี้ผมทำไปภายใต้ความเคร่งเครียด การอดหลับอดนอน ไม่ได้พักผ่อนอย่างที่ควรจะเป็น การสะสมอาการเจ็บป่วยที่ผมไม่รู้ว่าเป็นอะไร รู้แต่ว่าเป็นผลข้างเคียงจากการอดนอนเพราะต้องทำงาน จึงเกิดอาการนั้นบ้างนี่บ้าง... อย่างที่พูดกันว่า อดนอนมา ๒-๓ วัน เสร็จงานแล้วจะนอนชดเชย ทำไม่ได้ มันสูญเสียไปแล้ว ดังนั้น ผมคิดว่าสิ่งเหล่านี้มันสะสมแล้วพัฒนาเป็นมะเร็ง! ในที่สุด (วรทา วัฒนชะยังกูร, ๒๕๔๙: ๑๒๐-๑๒๑)

อย่างไรก็ดี แม้ว่าสาเหตุต่างๆ เหล่านี้จะมาจากการสันนิษฐานของผู้เล่าตามความเชื่อส่วนบุคคล และจากการศึกษาข้อมูลแล้วนำมาเทียบเคียงกับพฤติกรรมหรือวิถีชีวิตของตน ไม่ใช่การวินิจฉัยจากแพทย์ผู้เชี่ยวชาญก็ตาม แต่ประสบการณ์ของผู้เล่าก็เป็นเสมือนตัวอย่างของผู้ป่วยโรคมะเร็งที่เป็นมะเร็งได้ด้วยสาเหตุต่างๆ เหล่านี้จริง ดังนั้น ผู้อ่านก็จะได้รับความรู้ในด้านสาเหตุของโรคมะเร็งเพื่อให้หันมาสนใจและพิจารณาตนเองว่าอยู่ในเกณฑ์เสี่ยงหรือไม่ จะได้ปรับปรุงเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของตัวเอง และหลีกเลี่ยงปัจจัยเสี่ยงต่างๆ ที่จะทำให้เป็นมะเร็งในที่สุด

นอกจากนี้ ความผิดปกติในร่างกายอันเป็นสัญญาณเตือนระยะแรกของโรคมะเร็งก็เป็นเนื้อหาอีกส่วนหนึ่งที่น่าสนใจและให้คุณค่าแก่ผู้อ่าน กล่าวคือ ในบันทึกผู้ป่วยโรคมะเร็งส่วนใหญ่ ผู้เล่ามักเล่าถึงการค้นพบความผิดปกติในร่างกายของตนอันนำไปสู่การค้นพบว่าผู้เล่าเป็นมะเร็งเอาไว้ในด้วย โดยมักจะให้รายละเอียดอย่างชัดเจน เช่น “...เป็นก้อนเล็กๆ ขนาดเท่าเม็ดถั่วดำ กระจมั่ง เป็นก้อนที่แข็งหน่อยๆ เหมือนกระดูกอ่อนๆ เขามือจิ้มมันก็ไม่เคลื่อนไปที่อื่น...” (สุภาพพงศ์พฤกษ์, ๒๕๔๐: ๔) การนำเสนอเช่นนี้ทำให้ผู้อ่านเข้าใจได้อย่างชัดเจน และอาจหันมาสำรวจร่างกายของตนดูบ้าง หากมีความผิดปกติจะได้รักษาทันเวลาที่ เพราะปัจจุบันโรคมะเร็งบางชนิดสามารถจะหายขาดได้ หากรักษาตั้งแต่ระยะเริ่มต้น

เนื้อหาอีกประการหนึ่งในบันทึกผู้ป่วยโรคมะเร็งซึ่งให้ความรู้แก่ผู้อ่านอย่างยิ่ง คือ ความรู้เกี่ยวกับการรักษาซึ่งมีความหลากหลายมาก ทั้งการรักษาตามแนวทางการแพทย์แผนปัจจุบัน เช่น การผ่าตัด การฉายรังสี การใช้เคมีบำบัด เป็นต้น และการรักษาตามแนวทางธรรมชาติบำบัด รวมถึงการแพทย์ทางเลือกอื่นๆ เช่น ชีวจิต แมคโครไบโอติกส์ การฝังเข็ม เป็นต้น โดยผู้เล่าจะให้ข้อมูลความรู้เกี่ยวกับการรักษาที่ตนได้ผ่านมาอย่างละเอียดและสมจริง ผู้อ่านจะทราบขั้นตอนการรักษาตามที่เป็นจริง นอกจากนี้ ยังมีการเปิดเผยความคิด ความรู้สึกของตนต่อแนวทางการรักษานั้นๆ รวมถึงข้อดีและข้อเสีย และที่สำคัญที่สุดคือผลการรักษา ซึ่งผู้อ่านมักให้ความสำคัญมากที่สุด ข้อมูลต่างๆ จากประสบการณ์เหล่านี้จะทำให้ผู้อ่านโดยเฉพาะผู้อ่านที่เป็นผู้ป่วยโรคมะเร็งและต้องการแสวงหาแนวทางการรักษาได้พิจารณาเปรียบเทียบข้อดีข้อเสียเหล่านั้นเพื่อประกอบการตัดสินใจเลือกการรักษาที่เหมาะสมในกรณีของตนเอง

อนึ่ง ในบันทึกผู้ป่วยโรคมะเร็งบางเรื่อง ผู้เล่ายังได้กล่าวถึงประสบการณ์ของผู้ป่วยโรคมะเร็งคนอื่นๆ ที่ตนพบเห็นหรือรู้จัก ผู้ป่วยเหล่านั้นอาจเลือกการรักษาที่ไม่เหมาะสม เช่น การรักษาด้วยหมอผี การรดน้ำมนต์ หรือใช้ยาสมุนไพรที่ไม่ปลอดภัย เป็นต้น ทำให้โรคมะเร็งยิ่งลุกลามและต้องเสียชีวิตในที่สุด โดยผู้เล่ามักวิพากษ์วิจารณ์อย่างไม่เห็นด้วยกับวิธีการเหล่านี้เพื่อเตือนไม่ให้ผู้อ่านซึ่งเป็นผู้ป่วยด้วยกันเลือกการรักษาอย่างผิดๆ นั้นเอง

การดูแลฟื้นฟูร่างกายและจิตใจของผู้เล่าภายหลังการรักษาก็เป็นเนื้อหาอีกประการหนึ่งที่มีคุณค่าต่อผู้อ่าน แต่เดิมเราเชื่อกันว่าโรคมะเร็งนั้นรักษาไม่หาย เป็นแล้วก็ต้องตาย แต่ปัจจุบัน โรคมะเร็งสามารถรักษาได้ โดยผู้ป่วยก็มีส่วนในการรักษาตัวเองด้วยเช่นกัน ในบันทึกผู้ป่วยโรคมะเร็งบางเรื่อง ผู้เล่าได้นำเสนอวิธีการต่างๆ ที่ตนเลือกปฏิบัติอย่างละเอียด เช่น การ

ออกกำลังกายภายหลังการผ่าตัดเพื่อไม่ให้กล้ามเนื้อยึดติด วิธีการปรุงอาหารแบบชีวจิตเพื่อส่งเสริมสุขภาพ เป็นต้น บันทึกเหล่านี้ได้นำเสนอรายละเอียดดังกล่าวอย่างเป็นขั้นตอน บางเรื่องยังมีภาพประกอบเพื่อให้ผู้อ่านปฏิบัติตามได้โดยง่าย นอกจากนี้ ยังรวมถึงการทำกิจกรรมต่างๆ เพื่อผ่อนคลายความวิตกกังวล เช่น การท่องเที่ยวพักผ่อนหย่อนใจ การอยู่ใกล้ชิดกับธรรมชาติ การศึกษาและปฏิบัติธรรม เป็นต้น เมื่อผู้เล่าได้ปฏิบัติกิจกรรมเหล่านี้แล้วก็มักแสดงให้เห็นถึงผลดีของวิธีการเหล่านั้น เช่น การมีร่างกายที่แข็งแรงขึ้น สามารถรับการรักษาได้ มีจิตใจที่ปลอดโปร่ง และเข้มแข็งในการต่อสู้กับโรคร้าย จึงทำให้ผู้อ่านเชื่อว่าหากตนปฏิบัติตามแนวทางของผู้เล่าแล้ว ก็จะมีสุขภาพดีขึ้นได้เช่นเดียวกัน

... มะเร็งไม่ชอบคนมีกล้ามเนื้อ ผมก็สร้างกล้ามเนื้อขึ้นมา ไม่ใช่จะเป็นนักกล้าม แต่ทำให้กล้ามเนื้อแข็งแรงขึ้น ผมได้พบว่าตัวเองมีสภาพร่างกายที่แข็งแรงขึ้น ถ้าเทียบกับรอบแรกที่ได้รับเคมีบำบัด สภาพของผมตอนนั้นเรียกว่าซมซานเลย ไปไหนไม่ค่อยมีแรง แต่ครั้งหลังนี้มีแรงมากขึ้น สามารถมีชีวิตที่ค่อนข้างปกติ...
(วรธา วัฒนชะยังกูร, ๒๕๔๙: ๑๓๓)

นอกจากนี้ ในบันทึกผู้ป่วยโรคมะเร็งบางเรื่องก็มักจะสอดแทรกเกร็ดความรู้อื่นๆ เพิ่มเติม เช่น สรรพคุณของสมุนไพรชนิดต่างๆ แหล่งข้อมูลเกี่ยวกับโรคมะเร็ง สถานพยาบาลที่เชี่ยวชาญการรักษาโรคมะเร็ง เป็นต้น การเผยแพร่ความรู้ต่างๆ เหล่านี้จึงทำให้บันทึกผู้ป่วยโรคมะเร็งไม่ได้เป็นเพียงงานเขียนที่บันทึกเรื่องราวต่างๆ จากประสบการณ์ของผู้เล่าเท่านั้น แต่ยังมีคุณค่าในฐานะงานเขียนที่ให้ความรู้อันเป็นประโยชน์ต่อผู้อ่านอีกด้วย

๕.๑.๑.๓ คุณค่าด้านการให้ข้อคิด

บันทึกผู้ป่วยโรคมะเร็งยังมีคุณค่าที่สำคัญอีกประการหนึ่ง นั่นคือ การให้ข้อคิดแก่ผู้อ่าน ในการนำเสนอเรื่องราวต่างๆ จากประสบการณ์ของผู้เล่า ผู้เล่ามักจะเล่าถึงแง่มุมต่างๆ ในชีวิตของตนหลากหลายด้าน ทั้งช่วงชีวิตก่อนที่จะเป็นมะเร็ง เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นระหว่างป่วยและรับการรักษา รวมถึงความคิดของผู้เล่าตลอดระยะเวลาที่ประสบกับการเป็นโรค การนำเสนอเรื่องราวเกี่ยวกับชีวิตของตนเองที่จะทำให้ผู้อ่านได้รับข้อคิด ทั้งจากเนื้อหาและแนวคิดของเรื่อง เพราะผู้เล่าได้ทำให้ประสบการณ์ของตนกลายเป็น 'บทเรียน' สำหรับผู้อ่านในฐานะของผู้ที่ผ่าน

ประสบการณ์มาก่อน ในที่นี้ อาจแบ่งเป็น ๒ ประเด็น คือ ข้อคิดจากประสบการณ์การป่วยเป็นมะเร็ง และข้อคิดจากประสบการณ์ส่วนบุคคลอื่นๆ

ประสบการณ์จากการป่วยเป็นมะเร็งเป็นเนื้อหาที่ให้ข้อคิดแก่ผู้อ่านได้อย่างสำคัญ ไม่เพียงแต่เป็นข้อคิดเพื่อให้สามารถต่อสู้กับโรคมะเร็งได้เท่านั้น ยังอาจนำไปปรับใช้กับการเอาชนะอุปสรรคอื่นๆ ในชีวิตได้อีกด้วย

ในบันทึกเหล่านี้ การป่วยเป็นมะเร็งถือเป็นวิกฤตในชีวิตของผู้เล่า ทำให้ชีวิตของผู้เล่าพลิกผันเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมโดยสิ้นเชิง ผู้เล่าต้องเปลี่ยนแปลงสถานภาพมาเป็นผู้ที่อยู่กึ่งกลางระหว่างความเป็นและความตาย ทำให้ต้องตัดสินใจเลือกทางใดทางหนึ่งเพื่อรักษาชีวิตเอาไว้ ซึ่งการรักษานั้นก็เป็นทีที่ทราบกันดีว่าก่อให้เกิดเจ็บปวดอย่างสาหัส ต้องใช้ความอดทนมาก และไม่อาจรับประกันได้ว่าจะหายขาด สิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นอุปสรรคอย่างยิ่งต่อการดำเนินชีวิต แต่ในที่สุดผู้เล่าก็สามารถผ่านพ้นความทุกข์และอุปสรรคต่างๆ ไปได้ด้วยดี ดังนั้น ผู้อ่านจะได้รับข้อคิดจากผู้เล่าซึ่งเปรียบเสมือน 'วีรบุรุษ' ผู้สามารถเอาชนะอุปสรรคร้ายแรงที่ส่งผลต่อชีวิตไปได้ด้วยความเข้มแข็งและอดทน แล้วนำมาปรับใช้กับชีวิตของตนเมื่อประสบอุปสรรคต่างๆ ในชีวิต

...ทุกครั้งที่ฉันเข้าพบหมอ เพื่อเข้ารับการฉีดยามีความรู้สึกว่าตัวเองกำลังได้รับคำพิพากษาจากพญายมราช... ฉันตั้งใจนับยาที่ฉีดยาแต่ละเข็ม ซึ่งลดลงไปเรื่อยๆ จาก 12 เข็ม เป็น 11, 10, 9, 8, 7, 6, 5, 3, 2, 1 พอใกล้เข็มสุดท้ายฉันเริ่มมีกำลังใจดีขึ้น ปลอดภัยตัวเองว่าอีกเข็มสองเข็มก็หมดแล้ว จะได้สบายแล้ว พอถึงเข็มสุดท้าย ฉันรู้สึกมีความสุขมาก

ไชโย ไชโย ไชโย...ฉันชนะแล้ว ฉันชนะมะเร็งแล้ว ฉันชนะมารร้ายของชีวิตแล้ว ฉันสามารถผ่านพ้นการทดสอบที่แสนจะทุกข์ทรมานของชีวิตได้แล้ว ('ภารุ้ง', ๒๕๔๖: ๓๘)

นอกจากนี้ บันทึกผู้ป่วยโรคมะเร็งมักจะนำเสนอพรรณนาของผู้เล่าต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในแง่มุมที่ดีและสร้างสรรค์ เช่น การมองโลกในแง่ดีเพื่อบรรเทาความทุกข์ทางใจ ความรักจากครอบครัวที่ทำให้ผู้เล่าเกิดกำลังใจ รวมไปถึงการตระหนักถึงคุณค่าและสัจธรรมของชีวิต เป็นต้น พรรณนาต่างๆ เหล่านี้ย่อมทำให้ผู้อ่านได้รับข้อคิดมากมาย ผู้อ่านที่ป่วยเป็นมะเร็งก็อาจจะได้ใช้

ประสบการณ์ของผู้เล่ามาเป็นบทเรียนในการสร้างเสริมกำลังใจ และหวนกลับมาสำรวจตัวเอง เพื่อให้สามารถผ่านพ้นความทุกข์นี้ไปได้ ส่วนผู้อ่านที่ยังไม่ได้เป็นมะเร็งก็อาจจะตระหนักถึงความจริงของชีวิตเหล่านั้นได้ โดยที่ไม่ต้องรอให้เป็นมะเร็งเสียก่อนแล้วจึงค่อยคำนึงถึง

มีเกิดย่อมมีดับ หากทุกข์มา ไม่นานก็จะมีสุข นี่เป็นหลักคำสอนในพระพุทธศาสนาที่เรารู้จักกัน แต่ไม่ค่อยจะเข้าใจกันนัก เรามักจะตีความเรื่องเกิดและเรื่องดับเป็นเรื่องของการเวียนว่ายตายเกิดของชีวิต แต่หารู้ไม่ว่า การเกิด การดับเป็นของที่อยู่คู่กับทุกสรรพสิ่ง ไม่ว่าจะเป็นามธรรม หรือรูปธรรม

เราเคยรัก สักวันเราอาจจะไม่รักก็ได้ หากเราเคยทุกข์สักวันเราจะต้องได้พบกับความสุข แต่สิ่งที่ยากยิ่งกว่าการทำความเข้าใจกับคำว่า เกิดและดับคือ เมื่อมีสิ่งนั้นเกิดขึ้นจะต้องใช้เวลาานเท่าไร จึงจะดับ คนบางคนถึงรู้สึกว่าการทุกข์นั้นกินเวลายาวนานกว่าความสุข (ศิริลักษณ์ อุ่นตรงจิตร, ๒๕๔๙: ๑๕๘)

ในส่วนของประสบการณ์ส่วนบุคคลเรื่องอื่นๆ ที่ผู้เล่ามักสอดแทรกในระหว่างการเล่าเรื่อง เช่น ประสบการณ์ชีวิตในวัยเด็ก ประสบการณ์การทำงาน และประสบการณ์การใช้ชีวิต เป็นต้น ประสบการณ์เหล่านี้ได้แสดงให้เห็นถึงการฝ่าฟันอุปสรรคต่างๆ ที่เกิดขึ้นในแต่ละช่วงชีวิต อีกทั้งยังมีการสอดแทรกทรรษณะของผู้เล่าที่มีต่อเหตุการณ์เหล่านั้นเอาไว้ในลักษณะของการให้ข้อคิดหรือการแสดงกำลังใจและความมุ่งมั่นที่จะเอาชนะอุปสรรค ถือเป็นเกร็ดความรู้ในชีวิตของบุคคลหนึ่งซึ่งเป็นตัวอย่างที่ดี ผู้อ่านที่อาจกำลังประสบปัญหาหรือรู้สึกท้อแท้หมดหวังจะได้ยึดถือชีวิตของผู้เล่าเรื่องไว้เป็นแบบอย่างในการดำเนินชีวิตของตน

ตัวอย่างเช่น ผู้เล่าเรื่องใน มะเร็งขึ้นสมอง ซึ่งได้เล่าถึงประสบการณ์ต่างๆ ในชีวิตแต่ละช่วงวัยของตนที่ได้เผชิญกับอุปสรรคต่างๆ จนสามารถก่อตั้งกิจการของตนเอง และประสบความสำเร็จได้ รวมไปถึงการเล่าถึงผลงานและคุณความดีที่ได้ทำไว้แก่สังคม แม้ว่าในตอนท้ายเรื่องผู้เล่าจะเป็นมะเร็งก็ไม่นึกเสียใจหากว่าจะต้องตาย เพราะคิดว่าตนได้ใช้ชีวิตอย่างมีคุณค่าแล้ว ส่วนผู้เล่าเรื่อง เนื้อร้ายกลายเป็นติ ก็ได้เล่าถึงชีวิตช่วงหนึ่งของตนซึ่งได้แต่ใช้ชีวิตไปวันหนึ่งๆ โดยไม่รู้จักรักเห็นอกเห็นใจผู้อื่น จนกระทั่งเมื่อเป็นมะเร็งจึงได้ตระหนักถึงคุณค่าที่แท้จริงของชีวิตและปรับปรุงเปลี่ยนแปลงตัวเองให้ดีกว่าเดิม

จากตัวอย่างดังกล่าว หากเป็นประสบการณ์ที่ดี ผู้อ่านก็จะได้ยึดถือเป็นแบบอย่างในการดำเนินชีวิต แต่หากเป็นประสบการณ์ที่ผู้เล่าเคยผิดพลาดมาก่อน ก็ถือเป็นอุทธาหรณ์สำหรับผู้อ่านไม่ให้เอาเยี่ยงอย่าง นอกจากนี้ ประสบการณ์ดังกล่าวยังอาจทำให้ผู้อ่านได้คิดทบทวนถึงชีวิตของตนขึ้นได้บ้าง แล้วหันมาทำความดี เพื่อสร้างชีวิตของตนให้มีคุณค่า เช่นเดียวกับชีวิตของผู้เล่าในบันทึกเหล่านั้นนั่นเอง

กล่าวโดยสรุป เนื้อหาของบันทึกผู้ป่วยโรคมะเร็งมีคุณค่าต่อผู้อ่านอย่างมากมาย ทั้งคุณค่าในการแบ่งปันประสบการณ์ที่น่าสนใจ คุณค่าในการให้ความรู้ และคุณค่าในการให้ข้อคิดแก่ผู้อ่าน ผู้เล่าเรื่องในบันทึกเหล่านี้ได้ทำให้เรื่องราวเกี่ยวกับชีวิตของตนกลายเป็นแบบอย่างของผู้มีประสบการณ์ ที่สามารถผ่านพ้นอุปสรรคสำคัญยิ่งต่อชีวิตไปได้อย่างเข้มแข็ง บันทึกผู้ป่วยโรคมะเร็งจึงทำให้ผู้อ่านเกิดความพึงพอใจในการรับรู้เรื่องราว อีกทั้งยังประเทืองปัญญาและประเทืองอารมณ์ไปพร้อมกันอีกด้วย

๕.๑.๒ คุณค่าด้านศิลปะการประพันธ์

เนื้อหาอันหลากหลายและเป็นประโยชน์ของบันทึกผู้ป่วยโรคมะเร็งนั้น จะสื่อสารไปสู่ผู้อ่านไม่ได้เลยหากขาดกลวิธีการประพันธ์ที่เหมาะสมและน่าสนใจ กลวิธีการประพันธ์ต่างๆ ในบันทึกเหล่านี้ถือได้ว่ามีความน่าสนใจและแสดงให้เห็นถึงศิลปะในการประพันธ์ได้เป็นอย่างดี สามารถนำเสนอเนื้อหาที่หลากหลาย อีกทั้งยังเป็นเรื่องเคร่งเครียด เช่น ความรู้เกี่ยวกับโรคมะเร็ง ความรู้สึกเจ็บปวดทุกข์ทรมาน เป็นต้น ไปสู่ผู้อ่านได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้ผู้อ่านได้รับรู้เนื้อหาอันเป็นประโยชน์ได้อย่างแท้จริง อีกทั้งยังทำให้เกิดความเพลิดเพลินในการติดตามเรื่องราวได้โดยไม่เบื่อหน่าย ในที่นี้ อาจแบ่งคุณค่าของศิลปะการประพันธ์ได้ ดังนี้

๕.๑.๒.๑ คุณค่าด้านการสร้างความน่าเชื่อถือ

ในการสร้างความน่าเชื่อถือให้กับเรื่องราวในบันทึกผู้ป่วยโรคมะเร็ง ผู้เขียนได้ใช้กลวิธีการประพันธ์หลากหลาย เพื่อมุ่งให้ผู้อ่านเชื่อว่าเรื่องราวเหล่านั้นเป็นเรื่องจริงจากประสบการณ์ตรงของผู้เล่า กลวิธีหนึ่งที่ได้เห็นได้ชัดเจนและน่าสนใจ คือ การใช้รูปแบบบันทึกประจำวันในการนำเสนอ เพราะบันทึกประเภทดังกล่าวเป็นงานเขียนประเภทบันทึกที่มีความเป็นส่วนตัวมากที่สุด ผู้เล่าจะเปิดเผยความคิด ความรู้สึกของตนอย่างเต็มที่ และด้วยรูปแบบดังกล่าวก็จะทำให้ผู้อ่านเชื่อว่าได้อ่านบันทึกส่วนบุคคลที่น่าเสนอเรื่องราวต่างๆ ตามที่เป็นจริงโดยไม่ปิดบัง

16 พฤษภาคม 2545

หนูรู้สึกสดชื่นและดูดีกว่าเมื่อวาน ถึงโรงพยาบาล 9 โมงเช้า หนอยรอ
อยู่แล้ว และพาขึ้นไปพบ หมอที่ตึก ภ.ป.ร.... (นันทกานต์ ฤทธิวงศ์, ๒๕๔๖: ๔๐)

การใช้ผู้เล่าเรื่องแบบเจ้าของประสบการณ์เป็นผู้เล่าเรื่องด้วยตนเองก็เป็นอีกกลวิธีหนึ่งที่ช่วยสร้างความสมจริงให้กับเรื่อง การใช้ผู้เล่าเรื่องดังกล่าวก็เหมาะสมกับการเล่าเรื่องส่วนบุคคล อีกทั้งยังมีผลทำให้ผู้อ่านรู้สึกใกล้ชิดกับเรื่อง และคุ้นเคยกับผู้เล่าได้ง่าย ดังนั้น จึงเกิดความรู้สึกร่วมไปกับความรู้สึกต่างๆ ที่ผู้เล่าได้นำเสนอไว้ในเรื่องอย่างกลมกลืน นอกจากนี้ ในบันทึกบางเรื่องยังพบอีกด้วยว่ามีการใช้ผู้เล่าเรื่องแบบพยานแทรกอยู่เป็นระยะ การใช้ผู้เล่าเรื่องดังกล่าวจะช่วยสนับสนุนเนื้อหาที่ผู้เล่าหลักได้นำเสนอมาก่อนแล้วว่าเป็นความจริง อีกทั้งยังทำให้เรื่องราวต่างๆ ถูกนำเสนอจากหลายมุมมอง เป็นการลดอคติวิสัยของเรื่อง และทำให้ผู้อ่านเชื่อว่าเรื่องที่ผู้เล่าหลักเล่านั้นเป็นเรื่องจริง

เสียงของเดียร์ (เจ้าของประสบการณ์-ผู้วิจัย) เพื่อนผมผ่านมาตาม
สายโทรศัพท์ เสียงของเธอฟังดูไม่เหมือนคนป่วยทั่วไปที่เป็นมะเร็งเลย เธอคง
ไม่ได้ป่วยจริงๆ แค่ออยู่ในช่วงของการเวนคืนที่ในร่างกายของเธอจากพวกมะเร็ง
เท่านั้นเองละมัง... (สุตกรัก สุวรรณชัยรบ, ๒๕๔๙: ๑๔๓)

ในด้านกลวิธีการนำเสนอ ผู้เขียนได้ใช้ศิลปะการประพันธ์มาช่วยสนับสนุนให้เนื้อหาต่างๆ ในเรื่องสมจริงและน่าเชื่อถือมากยิ่งขึ้น อาทิ การใช้บทสนทนาเพื่อจำลองเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในอดีต จากความทรงจำของผู้เล่า เพื่อให้สามารถถ่ายทอดเหตุการณ์เหล่านั้นมาสู่ผู้อ่านอย่างเป็นรูปธรรม ผู้อ่านจะรู้สึกเสมือนได้อยู่ร่วมกับเหตุการณ์นั้น มองเห็นหรือเข้าใจเรื่องราวได้อย่างเห็นจริง นอกจากนี้ ในบันทึกบางเรื่องก็มีการใช้ภาพถ่ายของผู้เล่ามาประกอบการนำเสนอ ซึ่งส่วนใหญ่ก็มักจะเป็นภาพถ่ายในขณะที่รับการรักษาอันแสดงให้เห็นว่าผู้เล่านั้นมีสุขภาพดีและมีจิตใจร่าเริงแจ่มใส หรือบางเรื่องภาพถ่ายก็มักจะถูกเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ต่างๆ ที่ผู้เล่าได้นำเสนอเอาไว้ นั่นเอง ดังนั้น ภาพถ่ายจึงช่วยยืนยันความจริงให้กับเรื่องราวที่ผู้เล่านำเสนอ ทำให้ผู้อ่านเห็นอย่างชัดเจนว่าผู้เล่าได้ประสบกับเหตุการณ์เหล่านั้นจริง เพราะมีภาพถ่ายมายืนยัน

กลวิธีการใช้ภาษาก็ช่วยให้เรื่องราวต่างๆ สมจริง น่าเชื่อมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การใช้สำนวนภาษาพูด เพราะการใช้ภาษาในลักษณะดังกล่าวมีความเหมาะสมกับเรื่องราวอันเกี่ยวกับประสบการณ์ส่วนบุคคลของผู้เล่า การใช้ภาษาพูดเสมือนที่เราพูดคุยกันอยู่ในชีวิตประจำวัน เช่น คำสแลง คำทับศัพท์ ภาษาปาก เป็นต้น จะทำให้ผู้อ่านเชื่อว่กำลังอ่านบันทึกส่วนบุคคลที่นำเสนอเรื่องราวจากประสบการณ์ของผู้เล่าอย่างแท้จริง

กลวิธีการนำเสนอเหล่านี้จะทำให้เรื่องราวต่างๆ สมจริงและน่าเชื่อว่มาจากประสบการณ์ของผู้เล่าเอง เมื่อผู้อ่านเชื่อในเรื่องราวต่างๆ ที่นำเสนอแล้วก็จะทำให้เนื้อหาต่างๆ ของเรื่องมีผลต่อผู้อ่านได้อย่างแท้จริง

๕.๑.๒.๒ คุณค่าด้านการสร้างความเข้าใจอย่างแจ่มแจ้ง

บันทึกผู้ป่วยโรคมะเร็งมีการนำเสนอเรื่องราวต่างๆ ในหลายมิติในการสื่อสาร โดยการใช้ศิลปะการประพันธ์ที่หลากหลาย น่าสนใจ เพื่อให้สามารถถ่ายทอดรายละเอียดต่างๆ ไปสู่ผู้อ่านอย่างชัดเจน อันมีผลทำให้ผู้อ่านเข้าใจเนื้อหาและเรื่องราวนั้นอย่างแจ่มแจ้ง

ในด้านรูปแบบ บันทึกผู้ป่วยโรคมะเร็งส่วนใหญ่มักจะแบ่งเนื้อหาขนาดยาวออกเป็นตอนๆ โดยมีชื่อตอนที่สอดคล้องกับเนื้อหาดังกล่าวกำกับเอาไว้ และเนื้อหาในแต่ละตอนนั้นก็จะมีประเด็นที่กล่าวถึงแตกต่างกัน การนำเสนอในรูปแบบดังกล่าวจะทำให้การนำเสนอเนื้อหาในแต่ละเรื่องนั้น กระชับ ไม่เยิ่นเย้อ ตรงประเด็น ผู้อ่านจะติดตามเรื่องราวได้โดยง่าย ไม่สับสน และไม่น่าเบื่อ

ในด้านกลวิธีการนำเสนอ ผู้เล่าจะใช้การบรรยายหรืออธิบายเป็นส่วนใหญ่ โดยมักจะบรรยายหรืออธิบายอย่างชัดเจนในเนื้อหาที่เป็นประเด็นสำคัญของเรื่อง เพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจรายละเอียดต่างๆ ได้โดยลำดับ

นอกจากนี้ บันทึกบางเรื่องก็มีการใช้ภาพประกอบการบรรยายหรืออธิบายร่วมด้วย เช่น ภาพขั้นตอนการออกกำลังกาย ภาพการทำงานของภูมิคุ้มกันในร่างกาย เป็นต้น การใช้ภาพประกอบเหล่านี้จะช่วยทำให้ผู้อ่านเข้าใจเนื้อหาที่นำเสนออย่างเป็นลำดับขั้นตอน และชัดเจนมากขึ้นกว่าเดิม

...เซลล์ยักษ์ (แมโครฟาจ) (ดูภาพประกอบ) เจ้าตัวนี้ปากกว้าง พุงโต เป็นยอดของจอมเขมือบเช่นกัน แต่เลือกเก็บกวาดเฉพาะพวกขยะ จึงเรียกว่าเป็น ตำรวจเทศกิจก็ได้ ไม่ว่าจะพิเศษผง หรือซากศพ หรือชิ้นส่วนสกปรกเลอะเทอะ ทั้งหลาย เจ้าเซลล์ยักษ์จัดการหมด (ธันย์ โสภาคย์, ๒๕๔๓: ๘๑)

ภาพที่ ๕.๑ แสดงการทำงานของแมโครฟาจ

ในด้านกลวิธีการใช้ภาษา ถือได้ว่าเป็นกลวิธีที่มีประสิทธิภาพมากในการนำเสนอเรื่องราว หรือข้อมูลต่างๆ อย่างละเอียด มีการใช้คำน้อยแต่กินความหมายกว้างและก่อให้เกิดจินตภาพ ผู้เล่ามักใช้การบรรยายโวหารเป็นหลักในการให้รายละเอียดหรืออธิบายอย่างสมจริง และเป็นลำดับขั้นตอนเพื่อให้เข้าใจง่ายมากที่สุด นอกจากนี้ ก็ยังมีการใช้คำหรือความเปรียบที่ทำให้เกิดภาพ และอารมณ์ความรู้สึก มีผลให้ผู้อ่านเกิดจินตภาพ รับรู้ความรู้สึกของผู้เล่าได้ เข้าใจรายละเอียดต่างๆ ในเรื่องอย่างเห็นจริง และรู้สึกเสมือนได้เห็นหรือประสบกับเหตุการณ์นั้นๆ ด้วยตนเอง

“การมีมะเร็งแพร่กระจายไปสู่ปอด มีลักษณะที่เห็นในเอกซเรย์ประจุก ก่อนสำลึกลมๆ...ที่ใช้ในทางการแพทย์กระจายอยู่ในปอด...ปอดของฉันไม่มีก้อน อย่างไรก็ตาม แต่กลับเป็นสะเก็ดเล็กกว่าเมล็ดถั่วเหลืองอยู่สองก้อนในปอดซ้าย และเป็นเงาจางเหมือนละอองดาวไกลโพ้น” (ธันย์ โสภาคย์, ๒๕๔๔: ๕๑)

การให้รายละเอียดอย่างชัดเจนนี้ จึงทำให้บันทึกผู้ป่วยโรคมะเร็งสามารถสื่อสารเนื้อหาต่างๆ มาสู่ผู้อ่านได้อย่างครบถ้วนและมีประสิทธิภาพ

๕.๑.๒.๓ คุณค่าด้านการประเทืองอารมณ

คุณค่าอีกประการหนึ่งในด้านศิลปะการประพันธ์ก็คือ คุณค่าด้านการประเทืองอารมณ บันทึกผู้ป่วยโรคมะเร็งทั้ง ๑๓ เรื่องที่เลือกมาศึกษานี้ ต่างก็มีเนื้อหาหลากหลายแตกต่างกันไป แต่โดยส่วนใหญ่แล้วก็มักจะมีการใช้ศิลปะการประพันธ์ที่น่าสนใจในการสร้างความเพลิดเพลินและสื่อสารเนื้อหาอันเคร่งเครียดนั้นมาสู่ผู้อ่านได้อย่างผ่อนคลาย ทำให้บันทึกเหล่านี้มีคุณค่าและน่าสนใจมากยิ่งขึ้น เพราะไม่เพียงจะเป็นบันทึกที่มีเนื้อหาสาระอันเอื้อประโยชน์ต่อผู้อ่านอย่างกว้างขวางเท่านั้น หากแต่ยังเป็นงานเขียนสำหรับอ่านเล่นเพื่อความเพลิดเพลินได้อีกด้วย

ในบันทึกผู้ป่วยโรคมะเร็งบางเรื่องก็ได้นำกลวิธีการประพันธ์บันทึกคดีมาใช้ร่วมด้วย เช่น การสร้างตัวเรื่อง โดยการนำเสนอปัญหา จุดพลิกผัน และการคลี่คลายของเรื่อง คล้ายคลึงกับนวนิยายหรือเรื่องสั้น ทำให้เรื่องราวต่างๆ นั้นชวนติดตาม น่าตื่นเต้น เสมือนหนึ่งผู้อ่านกำลังอ่านเรื่องบันทึกคดีเกี่ยวกับชีวิตของบุคคลหนึ่งซึ่งต้องต่อสู้และเผชิญกับอุปสรรคต่างๆ ในชีวิต จนได้รับความสำเร็จในตอนท้ายเรื่อง

ในด้านกลวิธีการนำเสนอ ก็มีความน่าสนใจและก่อให้เกิดการประเทืองอารมณได้เช่นกัน อาทิเช่น การสร้างตัวละครหรือเหตุการณ์สมมติเพื่อนำเสนอความคิดบางประการอย่างเป็นรูปธรรม เช่น การสร้างความตายให้มีชีวิต สามารถพูดคุยกับผู้เล่าได้ ในเรื่อง นังคุยกับความตาย การสร้างให้มีภูมิคุ้มกันต่างๆ ในร่างกายทำการต่อสู้กับมะเร็ง ในเรื่อง เมื่อหมอบเป็นมะเร็ง เป็นต้น กลวิธีการนำเสนอเช่นนี้ทำให้บันทึกผู้ป่วยโรคมะเร็งอ่านสนุก ก่อให้เกิดจินตนาการ และสร้างความรู้สึกสมจริงเหมือนเรื่องบันทึกคดี นอกจากนี้ ในบางเรื่องก็ยังมีกรอ้างนิทาน หรือการจำลองสถานการณ์ต่างๆ มาเล่าโดยใช้บทสนทนา ทำให้เกิดความเพลิดเพลินในการอ่านเรื่องนั้นๆ มากขึ้น

การใช้อารมณขันเป็นกลวิธีการนำเสนอที่ถือได้ว่าเป็นลักษณะเด่นอย่างสำคัญของงานเขียนประเภทนี้ ทำให้เกิดความบันเทิงเหมือนเรื่องอ่านเล่น โดยอารมณขันที่ผู้เล่านำเสนอส่วนใหญ่ก็มักเป็นไปเพื่อล้อเลียนอาการต่างๆ ที่เกิดขึ้นจากโรคมะเร็งนั่นเอง ทำให้เรื่องที่เคร่งเครียดและ

น่าจะทำให้เกิดความสลดหดหู่ หรือแสดงให้เห็นถึงความน่าเวทนาของผู้เล่าผอนคลายหรือหายไป ทำให้เรื่องสนุกสนาน อีกทั้งยังทำให้เห็นว่าผู้เล่านั้นไม่รู้สึกรู้สียงวันเกรงต่อโรคร้ายนี้เลยแม้แต่น้อย

“ระหว่างที่อยู่ในช่วงรับเคมีบำบัด ผมฉันทื่นนะ เพียงแต่ไม่ตกเหมือนตอนที่ร่างกายไม่ได้รับยา ฉันทลองตั้งชนักว ก็ไม่เห็นร่วงเหมือนเส้นผม ที่ชอบมากคือชนรักแรวไม่ขึ้น อันนี้ดีคะ ประหยัดแวทซ์” (สุตรัก สุวรรณชัยรบ, ๒๕๔๙: ๑๐๑)

ในด้านศิลปะการใช้ภาษา ก็เป็นอีกกลวิธีหนึ่งที่ทำให้บันทึกผู้ป่วยโรคมะเร็งสามารถประเทืองอารมณ์ได้ อาทิเช่น การบรรยายถึงพรรณนาทำให้เกิดความงามทางภาษา มีจินตภาพ การใช้ความเปรียบบางประการทำให้เห็นภาพอย่างชัดเจน ทำให้เรื่องผอนคลายและสร้างความเพลิดเพลินให้เกิดแก่ผู้อ่านได้ด้วยเช่นกัน

นอกจากนี้ กลวิธีการนำเสนอเรื่องอย่างสมจริงและให้รายละเอียดอย่างชัดเจนนั้น ก็ทำให้ผู้อ่านได้รับสารอย่างมีประสิทธิภาพ เมื่อประกอบกันแล้วก็มีผลทำให้บันทึกผู้ป่วยโรคมะเร็งมีคุณค่าในด้านการประเทืองอารมณ์แก่ผู้อ่านได้อีกด้วย

กล่าวโดยสรุป บันทึกผู้ป่วยโรคมะเร็งเป็นวรรณกรรมที่มีเนื้อหาหลากหลาย และมีคุณค่าเอื้อประโยชน์ต่อผู้อ่านเป็นอย่างยิ่ง นอกจากนี้ ยังมีศิลปะการประพันธ์ที่น่าสนใจ สามารถนำเสนอเนื้อหาเหล่านั้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ สมจริง ไม่น่าเบื่อ ทำให้เรื่องที่เคร่งเครียดผอนคลายลงไป แต่ในขณะที่เดียวกันผู้อ่านก็จะได้รับสารอย่างครบถ้วนชัดเจน ดังนั้น บันทึกผู้ป่วยโรคมะเร็งจึงเป็นวรรณกรรมที่มีคุณค่าต่อผู้อ่านในวงกว้าง

๕.๒ บทบาทของบันทึกประสบการณ์ส่วนบุคคลของผู้ป่วยโรคมะเร็ง

คุณค่าของบันทึกผู้ป่วยโรคมะเร็งไม่ได้จำกัดอยู่ที่คุณค่าในฐานะวรรณกรรมเท่านั้น หากแต่ยังมีคุณค่าต่อสังคมอีกด้วย อันทำให้บันทึกนี้มีคุณค่ามากยิ่งขึ้น ตรงตามพันธกิจของวรรณกรรมที่ดีที่ย่อมจะต้องมีความสัมพันธ์หรือคุณประโยชน์อย่างใดอย่างหนึ่งต่อสังคม คุณค่า

ต่อสังคมของบันทึกผู้ป่วยโรคมะเร็งที่จะกล่าวถึงนี้ก็คือ คุณค่าในด้านบทบาทของบันทึก
ประสบการณ์ส่วนบุคคลที่มีต่อผู้ป่วยโรคมะเร็งนั่นเอง

ในหัวข้อนี้ ผู้วิจัยจะขอศึกษาวิเคราะห์บทบาทของบันทึกผู้ป่วยโรคมะเร็งใน ๒ ประเด็น
คือ บทบาทในการสร้างภาพลักษณ์ใหม่ให้กับโรคมะเร็งและผู้ป่วยโรคมะเร็ง และบทบาทในการ
เยียวยาจิตใจของผู้ป่วย ดังจะกล่าวถึงในรายละเอียด ดังนี้

๕.๒.๑ บทบาทในการสร้างภาพลักษณ์ใหม่ให้แก่โรคมะเร็งและผู้ป่วยโรคมะเร็ง

ดังที่ได้กล่าวไว้แล้วแต่เบื้องต้นของการศึกษาวิจัยบันทึกผู้ป่วยโรคมะเร็ง ว่าโรคมะเร็ง
มักจะมีภาพลักษณ์ในด้านลบที่ผูกติดมาอย่างแยกไม่ออก เช่น ภาพลักษณ์ของความตาย
ภาพลักษณ์ของความลึกลับ ภาพลักษณ์ของปีศาจ เป็นต้น ทำให้แม้แต่คำว่า 'มะเร็ง' ก็ได้กลาย
ไปเป็นคำต้องห้ามที่คนมักหลีกเลี่ยงที่จะกล่าวถึง ภาพลักษณ์เหล่านี้ก็ย่อมจะฉายไปยังผู้ป่วย
โรคมะเร็งซึ่งเป็นผู้เกี่ยวข้องกับโรคโดยตรง ทำให้ภาพลักษณ์ของผู้ป่วยโรคมะเร็งเป็นไปในด้านลบ
เช่นกัน มีผลให้คนส่วนใหญ่เชื่อว่า ผู้ป่วยโรคมะเร็งเป็นบุคคลใกล้ตาย มีความทรุดโทรมทั้งด้าน
ร่างกายและจิตใจ อีกทั้งยังเป็นคนโชคร้าย ต้องยอมจำนนให้กับชะตากรรมของตนเอง เป็นต้น

จากการศึกษาวิเคราะห์บันทึกผู้ป่วยโรคมะเร็ง ผู้วิจัยพบว่าบันทึกดังกล่าวนี้ได้ประกอบ
สร้างภาพลักษณ์ใหม่ให้แก่โรคมะเร็งและผู้ป่วยโรคมะเร็งอย่างน่าสนใจ โดยผ่านกระบวนการสื่อ
ความหมายต่างๆ ในเรื่อง ทำให้ภาพลักษณ์ของโรคมะเร็งและผู้ป่วยโรคมะเร็งเปลี่ยนแปลงไป
หลายประการ ดังจะกล่าวถึงในรายละเอียด ต่อไปนี้

๕.๒.๑.๑ โรคมะเร็งเป็นโรครธรรมดาโรคหนึ่งที่พึงรักษาและต่อสู้

โดยทั่วไป ผู้ป่วยโรคมะเร็งมักปิดบังหรือหลีกเลี่ยงที่จะกล่าวว่าตนเป็นมะเร็ง แต่ในบันทึก
เหล่านี้ ผู้เล่าซึ่งก็ล้วนแล้วแต่เป็นผู้ป่วยโรคมะเร็งได้ยอมรับต่อผู้อ่านอย่างเปิดเผยและ
ตรงไปตรงมาว่าตนป่วยเป็นโรคร้ายแรงนี้ ด้วยการลุกขึ้นมาบอกเล่าประสบการณ์ของตนใน
หลากหลายแง่มุม เสมือนกับเป็นโรครธรรมดาโรคหนึ่งที่ใครๆ ก็เป็นกันได้ และเมื่อเป็นแล้วก็ควร
จะรักษาให้หาย

ในเรื่อง *นั่งคุยกับความตาย* ผู้เล่าได้ประกาศอย่างชัดเจนว่าตนเป็นมะเร็งเอาไว้ตั้งแต่ตอนต้นเรื่อง อีกทั้งยังเปิดเผยด้วยว่าชนิดของมะเร็งที่เป็นก็คือ มะเร็งต่อมลูกหมาก "...ถูกต้องเป็นจริงตามข่าวหนังสือพิมพ์นั่นแหละครับ ที่ว่าผม-เซิด ทรงศรีเป็นมะเร็ง (ต่อมลูกหมาก) ระยะที่ ๔-สุดท้าย..." (เซิด ทรงศรี, ๒๕๔๖: ๒๐) มะเร็งชนิดนี้มักจะทำให้ผู้ป่วยรู้สึกอับอายเพราะเป็นกับอวัยวะที่น่ารังเกียจ สมควรปิดบังซ่อนเร้น คนทั่วไปมักมีความเข้าใจผิดเกี่ยวกับมะเร็งชนิดนี้ว่าเกิดจากพฤติกรรมทางเพศที่ผิดปกติ ไม่เพียงเท่านั้น ผู้เล่ายังบอกอีกว่าตนเองป่วยเป็นมะเร็งในระยะที่ ๔ ซึ่งเป็นระยะสุดท้ายอีกด้วย ทำให้คนทั่วไปเข้าใจว่าผู้เล่าอาจจะต้องเสียชีวิตในระยะเวลาอันสั้น สิ่งต่างๆ เหล่านี้น่าจะทำให้ผู้เล่ารู้สึกอับอาย และไม่ต้องการให้ใครรู้ แต่ผู้เล่ากลับเปิดเผยอย่างตรงไปตรงมา ด้วยท่าทีธรรมดา ไม่ได้แสดงความวิตกกังวลหรือหวาดกลัวแต่อย่างใด

นอกจากนี้ ในบันทึกผู้ป่วยโรคมะเร็งก็ยังเป็นโรคที่มีสาเหตุของโรคอย่างชัดเจน ไม่ใช่โรคลึกลับที่หาสาเหตุไม่ได้แต่อย่างใด โดยผู้เล่าส่วนใหญ่มักคิดวิเคราะห์ถึงสาเหตุของการป่วยของตน โดยการประมวลพฤติกรรมและวิถีชีวิตที่ผ่านมา แล้วเทียบเคียงกับสาเหตุของโรคมะเร็งที่ทางการแพทย์สันนิษฐานเอาไว้ เช่น ความเครียด การรับประทานอาหารบางประเภทซ้ำซาก เป็นต้น การนำเสนอสาเหตุของการป่วยเป็นโรคทำให้เห็นว่าโรคมะเร็งนั้นมีสาเหตุและที่มาที่ไป เช่นเดียวกับโรคอื่นๆ เพียงแต่สาเหตุอาจไม่ได้มาจากเชื้อไวรัสหรือแบคทีเรีย แต่มาจากพฤติกรรมและการใช้ชีวิตที่ไม่ถูกต้องสมตลนั้นเอง นอกจากนี้ เมื่อได้ทราบสาเหตุแล้ว ก็ยังอาจทำให้โรคมะเร็งเป็นโรคที่เราสามารถป้องกันได้อีกด้วย ดังนั้น บันทึกผู้ป่วยโรคมะเร็งก็ได้ทำให้ภาพลักษณ์ของความลึกลับในโรคมะเร็งลดลงไป

หลังจากนั้นผู้เล่าแต่ละคนก็จะตัดสินใจรักษาด้วยวิธีการต่างๆ ตามความเชื่อของตน โดยมุ่งหวังที่จะหาย ผู้เล่าทุกคนล้วนแต่แสดงความเชื่อมั่นว่าตนต้องรับการรักษาเพื่อให้หายจากโรคนี้ ไม่มีผู้เล่าคนใดที่ปฏิเสธหรือแสดงให้เห็นถึงความสิ้นหวังต่อการรักษาเลย การยอมรับการรักษาโดยมุ่งหวังผลที่จะหายจากโรคนั้น เป็นการแสดงให้เห็นว่าผู้เล่าเชื่อว่าโรคมะเร็งนั้นรักษาได้ เช่นเดียวกับโรคอื่นๆ ในบันทึกบางเรื่อง ผู้เล่าได้แสดงความเห็นของตนอย่างชัดเจนว่า โรคมะเร็งนั้นเป็นโรครธรรมดาโรคหนึ่งที่รักษาได้

...ผมปฏิบัติหรือคิดกับเขาแค่ว่าเป็นโรคหนึ่ง เป็นอาการเจ็บป่วยอย่างหนึ่ง เมื่อป่วยได้ก็ต้องหายได้... (วรทา วัฒนชะยังกูร, ๒๕๔๙: ๑๓๔)

นอกจากนี้ ผู้เล่าหลายคนในบันทึกผู้ป่วยโรคมะเร็งเมื่อได้ผ่านพ้นการรักษาไปแล้ว ก็ได้บอกอย่างชัดเจนว่าตนเองหายจากโรคนี

๒๕/๐๑/๒๕๔๖ ผมไปพบหมอมอวชิรที่โรงพยาบาลรามฯ ตามกำหนดนัด

“เยี่ยมมาก...”

หมอมอวชิรชื่นชมด้วยอีกคน เมื่อเห็นผลการตรวจเลือดที่บัลวี ขอตรวจต่อมลูกหมากผมเพื่อความแน่ใจอีกครา

“หายแล้ว” (เชิด ทรงศรี, ๒๕๔๖: ๑๒๖)

การนำเสนอเรื่องราวการยินยอมรับการรักษาอย่างเต็มที่จนกระทั่งนำไปสู่การประสบผลสำเร็จในการรักษาของผู้เล่าแต่ละคนในบันทึกผู้ป่วยโรคมะเร็ง ได้ทำให้ผู้อ่านรับรู้ถึงโรคมะเร็งในฐานะโรคโรคนหนึ่งที่พึงรักษาเช่นเดียวกับโรคชนิดอื่นๆ หากจะแตกต่างกันก็เป็นเพียงอาการของโรคหรือวิธีการรักษาเท่านั้น โรคมะเร็งที่นำเสนอผ่านบันทึกผู้ป่วยโรคมะเร็งจึงไม่ใช่โรคร้ายแรงที่เป็นแล้วผู้ป่วยจะต้องนอนรอความตายแต่เพียงอย่างเดียว

อย่างไรก็ดี ก็มีผู้เล่าบางคนที่รับการรักษาแล้วแต่ก็ไม่หาย และมะเร็งก็ยังลุกลามไปตามอวัยวะอื่นๆ แต่ผู้เล่าเหล่านี้ก็ไม่ได้แสดงความตกใจหรือวิตกกังวล แต่กลับกล่าวว่านั่นคือธรรมชาติของมะเร็งที่จะต้องลุกลามต่อไป ไม่ใช่เรื่องน่าตกใจหรือน่าหวาดกลัวแต่อย่างใด

...ฉันไม่ได้แปลกใจหรือตกใจอะไรอย่างผู้ป่วยคนอื่นมักเป็นกันเมื่อทราบว่ามะเร็งกำลังแพร่กระจายในตัวเขา ฉันเป็นหมอ ฉันรู้แล้วว่ามะเร็งยังอยู่แน่ แต่ที่อยากรู้คือว่ามันมีมากแค่ไหน และอยู่ที่ตรงไหนกันบ้าง เพื่อจะได้ตามไปดูแลรักษาต่อไปเป็นสำคัญ ดังนั้นท่านเองก็ไม่ต้องตกใจเมื่อหมอบอกว่าท่านมีมะเร็งแพร่กระจาย เพราะไม่ได้หมายความว่าชีวิตจะสิ้นสุดด้วยเหตุแค่นี้ มะเร็งก็คือมะเร็ง พฤติกรรมของมะเร็งเป็นเช่นนั้นเอง (ธันย์ ไสภาคย์, ๒๕๔๔: ๔๑)

นอกจากนี้ ในบันทึกผู้ป่วยโรคมะเร็งผู้เล่าก็มักพูดถึง หรือปฏิบัติต่อมะเร็งในลักษณะของ สิ่งที่สามารถเผชิญหน้าและต่อสู้ได้ ไม่ใช่สิ่งที่น่าสะพรึงกลัวจนต้องหลีกเลี่ยง ดังตัวอย่าง ต่อไปนี้

ในเรื่อง **ฉันไม่ได้ป่วย แค่เป็นมะเร็ง** ผู้เล่าได้พูดกับ 'มะเร็ง' โดยตรงด้วยท่าที่แข็งกร้าว ไม่ยอมแพ้ เสมือนมะเร็งเป็นสิ่งมีชีวิตที่ผู้เล่าสามารถจะปฏิเสธ และต่อสู้ขับไล่ออกไปจากร่างกายได้

“ฉันกับแกอยู่ร่วมกันไม่ได้ เพราะฉันไม่ให้แกอยู่ แม้ว่าแกจะเป็นเซลล์ เป็นเลือดเป็นเนื้อของฉัน นี่ฉันมาเกรแล้วรีอ่านลามปามทำเพื่อนให้เฝ้าไปด้วย แกอยู่กับฉันไม่ได้ เตรียมตัวเก็บข้าวของแล้วไสหัวไป” (สุดรัก สุวรรณชัยรบ, ๒๕๔๙: ๔๒)

นอกจากนี้ การตั้งชื่อเรื่องว่า **ฉันไม่ได้ป่วย แค่เป็นมะเร็ง** ก็ยังทำให้โรคมะเร็งลดความน่าสะพรึงกลัวลงไปได้มาก เพราะมะเร็งในชื่อเรื่องข้างต้น ได้ลดคุณค่าลงไป กลายเป็นสิ่งที่ไม่ใช่แม้แต่โรคภัยไข้เจ็บ เพราะไม่ได้ทำให้ผู้เล่าป่วยเลยนั่นเอง

ในเรื่อง **เมื่อหมอบเป็นมะเร็ง ภาค ๒** ผู้เล่าได้มองดูเซลล์มะเร็งจากฟิล์มเอกซเรย์โดยตรง และกล่าวถึงลักษณะของมะเร็งนั้นโดยการใช้คำที่ลดทอนความร้ายกาจของมะเร็งลงไป อีกทั้งยังใช้น้ำเสียงเย้ยหยัน เพื่อแสดงให้เห็นว่ามะเร็งนั้นไม่ได้น่ากลัวหรือมีความรุนแรงแม้แต่น้อย

...ฉันเพิ่งมองที่ก้อนมะเร็งในฟิล์มเอกซเรย์สักพักใหญ่ เกิดญาณหยั่งรู้ขึ้นว่าสีจางๆ ของเงาที่ปรากฏแสดงว่าเนื้อมะเร็งออกจะหลวมๆ โพรกๆ ไม่ได้อัดกันหนาแน่นอย่างธรรมชาติของเซลล์อัมพาล ฉันเดาเอาว่าเซลล์กลุ่มนี้ถูกอบรมบ่มนิสัยให้อ่อนโยนมากแล้ว มีหน้าซ้ำยังมีการระส่ำระสายภายในคล้ายชีวิตที่ขาดอาหาร กำลังอดอยากปากแห้งหมดพลังจะรุกรานใคร รอวันจะผ่อตัวและยุบหายไปได้ในที่สุด (ธันย์ โสภาคย์, ๒๕๔๔: ๔๒)

จากตัวอย่างทั้ง ๒ ตัวอย่างที่กล่าวมาข้างต้นได้แสดงให้เห็นถึงกระบวนการลดทอนภาพลักษณ์ดั้งเดิมของโรคมะเร็งที่คนทั่วไปหวาดกลัวและไม่กล้าที่จะกล่าวถึง โดยการกล่าวถึงและจ้องมองอย่างตรงไปตรงมา และปฏิบัติต่อมะเร็งเสมือนหนึ่งสิ่งที่คุณเฝ้าสามารถที่จะปฏิเสธและต่อกรได้ อีกทั้งยังลดภาพลักษณ์ที่น่าสะพรึงกลัวด้วยการสร้างจินตภาพให้มะเร็งเป็นสิ่งมีชีวิตที่อ่อนแอ ไม่อาจทำอันตรายใดๆ ต่อร่างกายของคุณเฝ้าได้

ดังนั้น ด้วยการนำเสนอตั้งที่กล่าวมาทั้งหมด ภาพลักษณ์ของโรคมะเร็งที่ปรากฏในบันทึกผู้ป่วยโรคมะเร็งจึงเป็นเพียงโรคธรรมดาโรคหนึ่งซึ่งเมื่อเป็นแล้วก็สมควรจะต้องรักษาให้หายรวมไปถึงทำให้เห็นว่ามะเร็งนั้นหาได้น่ากลัวเกินกว่าที่ผู้ป่วยจะสามารถต่อสู้รับมือได้

๕.๒.๑.๒ มะเร็งเป็นระบบเตือนภัยให้แก่ร่างกายคล้ายมิตรสนิท

ในบันทึกผู้ป่วยโรคมะเร็งบางเรื่องได้มีการประกอบสร้างภาพลักษณ์ใหม่อีกประการหนึ่งให้แก่โรคมะเร็ง นั่นคือ การนำเสนอให้เห็นว่ามะเร็งนั้นเป็น 'มิตร' กับร่างกายและชีวิตของมนุษย์ เพราะมะเร็งได้เตือนให้เราได้ตระหนักรู้ถึงภัยที่เกิดขึ้นกับร่างกาย ภาพลักษณ์ใหม่นี้ถือได้ว่าแตกต่างอย่างตรงกันข้ามกับภาพลักษณ์ดั้งเดิมของโรคมะเร็งที่ล้วนเป็นไปในทางลบ จนถึงที่สุดแล้วก็ทำให้คำว่า 'มะเร็ง' กลายเป็นสิ่งที่อยู่ตรงข้ามกับความปกติสุขของมนุษย์ และถูกนำไปใช้ในบริบทต่างๆ มากมาย

ในบันทึกผู้ป่วยโรคมะเร็งบางเรื่องได้นำเสนอภาพลักษณ์ของมะเร็งในฐานะของระบบการทำงานที่มีอยู่ในร่างกายของเราทุกคน มีหน้าที่ช่วยควบคุมและจำกัดพิษต่างๆ ภายในร่างกายให้มาอยู่ในที่เดียวกันคืออวัยวะใดอวัยวะหนึ่งเพื่อให้ง่ายต่อการกำจัด การนำเสนอดังกล่าวนี้อาจทำให้มะเร็งกลายเป็น 'มิตร' ไม่ใช่ศัตรู อีกทั้งยังมีประโยชน์อย่างยิ่ง เพราะหากปราศจากระบบการทำงานนี้เสียแล้ว พิษจากอาหารหรือมลภาวะต่างๆ ที่เรารับเข้าไปทุกวันก็คงจะแพร่กระจายไปทั่วร่างกาย ทำให้เราต้องเสียชีวิตไปอย่างง่ายดาย นอกจากนี้ หากเราตระหนักถึง 'สัญญาณเตือน' นี้ทันท่วงที เราก็จะสามารถรักษาชีวิตเอาไว้ได้ ดังนั้น มะเร็งในที่นี้จึงไม่ใช่ศัตรูอีกต่อไป แต่เป็นมิตรที่มีประโยชน์อย่างยิ่งต่อชีวิตคนเรา

มะเร็งไม่ใช่ศัตรูตัวร้ายของชีวิต หากแต่เป็นมิตรที่ออกจะเคร่งกระเบียบและเข้มงวด ทำหน้าที่เป็นยามคอยเฝ้าเตือนภัย เพื่อคุ้มครองชีวิตทั้งระบบไม่ให้

พลอยพียงครั้นไปด้วยกัน แต่จะรวบรวมพิษจากอาหารที่ผิดและการใช้ชีวิตที่ผิดให้มาอยู่ที่เดียวกัน เพื่อง่ายต่อการกำจัดกวาดล้าง เพียงแต่ท่านสนใจในตัวเองและอ่านรหัสอาการที่มิตรพยายามส่งสัญญาณมาให้ท่านทราบได้ทันเวลา... (ธันย์ โสภาคย์, ๒๕๔๓: ๒๖-๒๗)

ด้วยความคิดดังกล่าว มะเร็งจึงเป็นเสมือนส่วนหนึ่งในร่างกายของเรา และไม่จำเป็นต้องกวาดล้างให้สิ้นซาก แต่เราสามารถอยู่ร่วมกับมะเร็งได้โดยสงบและอาศัยเกื้อกูลกัน จะขาดซึ่งกันและกันไปไม่ได้

ฉันเองมองมะเร็งเหมือนเพื่อนตาย เพราะรู้ว่าเราต้องตายตกไปตามกันแน่ๆ เมื่อถึงเวลา มะเร็งจึงเป็นเพื่อนยากที่ต้องถนอมน้ำใจกันไว้ให้จงดี เมื่ออยู่ก็อยู่ด้วยกันไปนานๆ ต่างฝ่ายต่างเตือนสติกันและกันอยู่ทุกเวลานาที ว่าให้อะลุ่มอล่วยประคับประคองกันไว้ให้เราสองคนอยู่ครองชีวิตให้มีคุณภาพดีที่สุดในและนานที่สุด

เรื่องที่มีมะเร็งเตือนฉันมีมากจริงๆ มะเร็งบอกฉันว่า ชีวิตของฉันที่ผ่านมา นั้นแยะเต็มทน ถึงจะอยู่ไปก็ไม่รอดชีวิตได้นานนักหรอก... มะเร็งมองเห็นอันตรายจึงจำต้องเข้ามาขัดจังหวะไว้ โดยอาสาเป็นผู้ควบคุมดูแลใกล้ชิด... มะเร็งไม่ใช่โรคแต่เป็นส่วนหนึ่งของเลือดเนื้อของฉันเองที่จำแลงแปลงกายให้ดูดุตันเกรงขาม เพื่อให้ฉันยอมรับคำตักเตือนและการลงโทษที่น่าเกรงขาม จะได้สำนึกผิดและกลับตัวได้ (ธันย์ โสภาคย์, ๒๕๔๔: ๑๓๘)

ดังที่ได้กล่าวมาข้างต้น บันทึกผู้ป่วยโรคมะเร็งเหล่านี้ได้ทำให้เห็นว่ามะเร็งนั้นเป็นมิตรที่เอื้อประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์ เสมือน 'เพื่อนตาย' ที่จะช่วยชีวิตของเราจากสารพิษที่รับเข้าไปในแต่ละวันและพร้อมที่จะตายไปกับเรา การใช้คำในลักษณะประนีประนอม เช่น 'ถนอมน้ำใจ' 'เตือนสติกันและกัน' 'อะลุ่มอล่วย' และ 'ประคับประคอง' เหล่านี้ ล้วนแล้วแต่เสริมให้ภาพลักษณ์ของมิตรชัดเจนมากยิ่งขึ้น ทำให้มะเร็งลดความน่ากลัวกลายมาเป็นภาพลักษณ์เชิงบวกได้อย่างชัดเจน

๕.๒.๑.๓ มะเร็งเป็นโอกาสที่ผลักดันให้คนเราได้พัฒนาคุณค่าของตน

ในบันทึกผู้ป่วยโรคมะเร็งได้นำเสนอภาพลักษณ์ของมะเร็งอีกประการหนึ่งก็คือ มะเร็งในฐานะประสบการณ์ที่มีคุณค่า และผลักดันให้มนุษย์เราได้พัฒนาตนเองให้ดีขึ้น

ในบันทึกผู้ป่วยโรคมะเร็งส่วนใหญ่ ผู้เล่ามักจะได้ค้นพบถึงข้อบกพร่องหรือความผิดพลาดของตัวเอง โดยมีการป่วยเป็นมะเร็งเป็นเสมือนเหตุผลักดันให้ได้ทบทวนถึงชีวิตของตนเองในอดีตที่ผ่านมา เช่น ผู้เล่าในเรื่อง **เนื้อร้ายกลายเป็นดี** ขอบินทาเพื่อนร่วมงาน ไม่เห็นอกเห็นใจคนอื่น ผู้เล่าเรื่องใน **เมื่อฉันรู้ว่าตัวเองเป็นมะเร็งฯ** เก็บกอดความโกรธที่มีต่ออดีตคนรักเอาไว้ ผู้เล่าเรื่องใน **มองชีวิตผ่านมะเร็ง** คร่ำคร่ำกับการทำงานจนไม่สนใจตนเองและครอบครัว ผู้เล่าเรื่องใน **ฉันไม่ได้ป่วย แค่เป็นมะเร็ง** ทำงานหนักเพื่อมุ่งแต่ความสำเร็จในหน้าที่การงาน เป็นต้น ความบกพร่องในที่นี้อาจไม่รุนแรงถึงขั้นผิดศีลธรรม และพฤติกรรมบางประการของผู้เล่าเหล่านี้ก็เป็นสิ่งที่สังคมทั่วไปยอมรับ แต่เมื่อผู้เล่าเหล่านี้ป่วยเป็นมะเร็ง ต้องประสบกับความทุกข์ทรมานและอุปสรรคต่างๆ ก็มักทบทวนพิจารณาถึงชีวิตของตนเองที่ผ่านมา และพบว่าตนเองยังมีข้อบกพร่อง หรือบางคนก็ได้เรียนรู้ว่าพฤติกรรม วิถีชีวิต ตลอดจนทัศนคติในการดำเนินชีวิตของตนเองที่ผ่านมานั้นผิดและเป็นปัจจัยสำคัญที่ก่อให้เกิดมะเร็ง

...ที่ผ่านมัทศนคติในการจัดการปัญหาของฉันนั้น คือการไม่ยอมรับอย่างสิ้นเชิงไม่ว่าตัวเองจะเศร้าเสียใจ และกลับกระทำในทิศทางตรงกันข้ามคือการผลักไส ฉันต้องการที่จะรักษาและหล่อเลี้ยงภาพของผู้หญิง "เข้มแข็ง" ไม่เป็นไรหรอก หากเขาไม่รักเรา... ฉันจึงรู้ว่าฉันหล่อเลี้ยงและ "ทำนุบำรุง" เอาเจ้าความโกรธให้หยั่งรากลึกและยึ้นต้นเป็นผืนป่าของความกรุ่นโกรธทีเดียว... มะเร็งคือตัวของเราเอง คือเซลล์ดีๆ ที่เปลี่ยนไป... อารมณ์โกรธเกลียดก็คือตัวฉัน (สุภาพร พงศ์พฤกษ์, ๒๕๔๐: ๒๖๐-๒๖๑)

การทบทวนถึงพฤติกรรมต่างๆ ในอดีตก็เพื่อนำเสนอตัวตนของผู้เล่าในปัจจุบันซึ่งได้เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม โดยมีเหตุการณ์การป่วยเป็นมะเร็งเป็นเสมือน 'สัญญาณเตือน' ที่กระตุ้นให้ผู้เล่าเหล่านี้ได้พิจารณา และตระหนักถึงตัวตนที่บกพร่องของตน อันนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงตัวเองไปในทางที่ดีขึ้นกว่าเดิม

ฉันรู้จักมองโลกในแง่ใหม่ ได้เข้าใจชีวิต ได้เห็นความรักที่ละเอียดมานาน และรู้ว่าคุณค่าของชีวิตอยู่ที่อะไร ฉันได้ย้อนมองกลับไปดูตัวตนของตนเอง สิ่งไหนบ้างที่เคยทำผิดพลาดและไม่ควรทำ (ซึ่งฉันจะไม่กลับไปทำอย่างนั้นอีกแล้ว) ทุกสิ่งเป็นบทเรียนในการดำเนินชีวิตที่เหลืออยู่ ที่สำคัญ ฉันยังได้รู้จักกับเพื่อนแท้ คนใกล้ตัวมากขึ้นอีกหลายคน (ศิริลักษณ์ อุ่นตรงจิตร, ๒๕๔๙: ๒๐)

การนำเสนอผู้เล่าเรื่องที่มีพัฒนาการ มีการเปลี่ยนแปลงตนเองจากบุคคลที่มีข้อบกพร่อง ในเรื่องพฤติกรรมหรือทัศนคติไปสู่บุคคลที่ได้รับการพัฒนาทั้งทางสติปัญญาและจิตใจจนมีความ สมบูรณ์มากขึ้น จากบุคคลที่ไม่รู้ไปสู่บุคคลที่ได้เรียนรู้และเข้าใจชีวิต โดยมีเหตุการณ์การป่วย เป็นมะเร็งเป็นจุดเชื่อม ทำให้การป่วยเป็นมะเร็งที่นำเสนอผ่านบันทึกผู้ป่วยโรคมะเร็งมีความหมาย ในฐานะโอกาสที่ผลักดันให้คนเราได้พัฒนาคุณค่าของตน ดังนั้น ในบันทึกผู้ป่วย โรคมะเร็งส่วนใหญ่ ผู้เล่าจึงมักกล่าวว่า 'จิตใจที่เป็นมะเร็ง' หรือ 'ขอบคุณที่เป็นมะเร็ง' เพราะ มะเร็งได้ทำให้เขาเหล่านั้นได้ปรับปรุง และเปลี่ยนแปลงตัวเองให้ดีขึ้นกว่าเดิมนั่นเอง

ดังนั้น ไม่ว่าผู้เล่าในบันทึกเหล่านี้จะหายจากโรคมะเร็งหรือไม่ก็ตาม แต่ในท้ายที่สุดแล้ว ผู้เล่าทุกคนก็ล้วนแล้วแต่ได้ตระหนักถึงคุณค่าที่แท้จริงของชีวิต ซึ่งเป็นสิ่งที่ยิ่งไปกว่าการ หายจากโรคมะเร็ง และนั่นเองที่ถือได้ว่าผู้เล่าเหล่านี้ได้รับชัยชนะเหนือโรคมะเร็ง หรือแม้กระทั่ง ได้รับชัยชนะเหนือชีวิตของตนเอง

ดังที่ได้กล่าวมาทั้งหมดข้างต้น จะเห็นได้ว่าภาพลักษณ์ของมะเร็งที่นำเสนอผ่านบันทึก ผู้ป่วยโรคมะเร็งนี้ มีความหมายในเชิงบวกมากขึ้น แม้ว่าภาพลักษณ์บางประการยังไม่อาจลบ เลือนไปได้หมด เช่น ภาพลักษณ์ของความตาย เป็นต้น เพราะผู้เล่าในบันทึกเหล่านี้ก็ยังคงรับ เอาภาพลักษณ์เหล่านั้นไว้ แต่ก็มียุทธวิธีการนำเสนอที่บรรเทาความน่าสะพรึงกลัวลงไปได้มาก กล่าวอย่างถึงที่สุดแล้ว 'มะเร็ง' ก็อาจไม่ใช่ศัตรูที่มีอำนาจเหนือมนุษย์อีกต่อไป เพราะผู้เล่า เหล่านี้สามารถต่อสู้กับโรคมะเร็งได้ อีกทั้งมะเร็งยังเป็นประโยชน์ต่อร่างกายและชีวิต ทำให้ผู้ป่วย ได้ค้นพบหรือเรียนรู้ความจริงบางอย่างของชีวิตที่ไม่อาจรู้ได้หากไม่ได้ป่วยเป็นมะเร็ง และการ เรียนรู้นั้นเองที่ได้กลายมาเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตที่เหลือของผู้เล่าต่อไป

อนึ่ง บันทึกผู้ป่วยโรคมะเร็งก็ได้นำเสนอภาพลักษณ์ใหม่ให้แก่ผู้ป่วยโรคมะเร็งด้วยเช่นกัน และการที่บันทึกผู้ป่วยโรคมะเร็งนั้นเป็นงานเขียนที่ผู้ป่วยโรคมะเร็งเป็นผู้นำเสนอเรื่องราวและเหตุการณ์ต่างๆ ผ่านมุมมองของตนด้วยตัวเองนั้น จึงอาจทำให้กล่าวได้ว่า บันทึกผู้ป่วยโรคมะเร็งมีความชอบธรรมในการนำเสนอภาพลักษณ์ของผู้ป่วยโรคมะเร็ง และน่าเชื่อถือกว่าภาพลักษณ์ของผู้ป่วยโรคมะเร็งที่ปรากฏในเอกสารทางการแพทย์หรือในบริบทอื่นๆ ซึ่งมักจะสร้างภาพตัวแทนให้ผู้ป่วยโรคมะเร็งเป็นผู้ที่มีความบกพร่องและอ่อนแอทั้งทางร่างกายและจิตใจ โดยผู้วิจัยจะขอกล่าวถึงภาพลักษณ์ใหม่ของผู้ป่วยโรคมะเร็งที่ปรากฏในบันทึกเหล่านี้ ดังต่อไปนี้

๕.๒.๑.๔ ผู้ป่วยโรคมะเร็งเป็นบุคคลที่กล้าหาญและเข้มแข็ง

ภาพลักษณ์ที่เด่นชัดที่สุดของผู้ป่วยที่บันทึกผู้ป่วยโรคมะเร็งนำเสนออีกคือ ผู้ป่วยโรคมะเร็งเป็นบุคคลที่กล้าหาญและเข้มแข็ง เพราะสามารถเผชิญหน้ากับโรคร้ายแรงอย่างโรคมะเร็ง รวมทั้งกระบวนการรักษาที่ต้องใช้ความอดทนอย่างสูง และยังสามารถผ่านพ้นไปได้ด้วยดีอีกด้วย

ในบันทึกผู้ป่วยโรคมะเร็งทุกเรื่อง หลังจากผู้เล่าได้รับรู้ว่าตนเป็นมะเร็งแล้วก็สามารถทำใจยอมรับความจริงนี้ได้ในเวลาอันสั้น จากนั้นก็แสดงให้เห็นว่าตนยินดีที่จะรับการรักษาด้วยความมุ่งมั่นที่จะหายจากโรคโดยไม่แสดงความท้อแท้หรือสิ้นหวังเลยแม้แต่น้อย

ฉันชื่อสุตริภัก นามสกุลสุวรรณชัยรบ ฉันจะรบและฉันจะชนะ และไม่ใช้แค่
ต้องผ่านบททดสอบนี้ แต่ฉันต้องเป็นผู้ชนะ... (สุตริภัก สุวรรณชัยรบ, ๒๕๔๙: ๗๓)

เมื่อผู้เล่าเหล่านี้รับการรักษาที่ย่อมจะต้องประสบกับอุปสรรคต่างๆ นานาประการ อาทิ เช่น ความเจ็บปวดจากอาการของโรค ความทุกข์ทรมานจากกระบวนการรักษา ความวิตกกังวลทางจิตใจอันเป็นผลจากความเจ็บปวดทุกข์ทรมานดังกล่าว หรือยังอาจรวมไปถึงปัญหาด้านอื่นๆ นานาประการ แต่ผู้เล่าก็มักจะแสดงให้เห็นว่าตนสามารถเผชิญหน้าและรับมือกับอุปสรรคและปัญหาเหล่านั้นอย่างกล้าหาญและเข้มแข็ง นอกจากนี้ ยังอาจรวมไปถึงแสดงให้เห็นถึงความอดทนและการมองโลกในแง่ดีอีกด้วย

...ผมหัวเราะให้มัน...ผมต่อสู้โดยไม่ยอมแพ้โรค หมอฉีดยาอะไร จะทรมาน
ร่างกายและจิตใจขนาดไหนผมยอมทนเอา คิดอยู่แต่ว่าไม่หายก็ตาย มีทางเลือก

อยู่สองประตูเท่านั้น เหมือนเอาชีวิตมาเป็นเดิมพันโยนหัวโยนท้าย ออกหัวเป็น
ออกท้ายก็ตาย (ปัญญา ฤกษ์อุไร, ๒๕๔๓: ๕๕)

นอกจากนี้ ผู้เล่าเหล่านี้ก็ยังมีความอดทนอย่างยิ่งยวดต่อการรักษาที่อาจต้องใช้
ระยะเวลายาวนาน เช่น ผู้เล่าที่รักษาตัวด้วยวิธีธรรมชาติบำบัด ซึ่งแม้ว่าจะไม่ได้ทำให้เกิดความ
ทุกข์ทรมาน แต่ก็ต้องใช้ระยะเวลานาน และความอดทนอย่างสูงในการปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ที่ขัด
กับความเคยชินของตน นอกจากนี้ การรักษาดังกล่าวนี้อาจไม่อาจทำให้หายขาดจากโรคมะเร็ง ผู้
เล่าที่เลือกใช้การรักษาตามแนวทางดังกล่าวย่อมจะต้องปฏิบัติตนอย่างเคร่งครัดไปจนตลอดชีวิต
แต่ผู้เล่าเหล่านี้ก็ไม่ได้แสดงความท้อแท้หรือยอมแพ้เลย กลับมุ่งมั่นที่จะรักษาตนเองอย่างเต็มที่
เพื่อให้มีชีวิตอยู่ต่อไป

ฉันเองก็มีคำถามต่อตัวของฉันเองเหมือนที่คนอื่นๆ ที่อยู่รอบข้างในตอน
นั้นถามนั่นแหละ ว่าไอ้ที่ฉันมานั่งตะบันกินอาหาร ควบคุมลิ้น ใจอยู่ทุกวี่ทุก
วันนี้ มันจะได้ผลในการยับยั้งมะเร็งของฉันหรือไม่ แต่ฉันไม่อาจตอบมันได้
เพราะฉันก็ต้องกินทุกวัน ไม่ว่าจะกินอะไร ฉันก็ต้องกินมันเป็นเครื่องค้ำจุนชีวิต...
(สุภาพร พงศ์พฤกษ์, ๒๕๔๐: ๑๑๗)

ความกล้าหาญและเข้มแข็งนี้ยังหมายรวมไปถึงความกล้าหาญที่จะเผชิญหน้ากับความ
ตายอีกด้วย ผู้เล่าในบันทึกผู้ป่วยโรคมะเร็งบางเรื่องแม้ว่าจะรักษาจนถึงที่สุดแล้วก็ยังไม่หายจาก
โรค และอาจจะต้องตายในเวลาอันสั้น แต่ผู้เล่าเหล่านี้ก็ไม่ได้แสดงความรู้สึกหวาดกลัวหรือ
กระวนกระวายเลย แต่กลับยอมรับและเผชิญหน้ากับช่วงเวลาสุดท้ายของชีวิตได้อย่างกล้าหาญ

...ถ้าผมจะเดินต่อไปเพื่อเผชิญหน้ากับการรักษาก็ดี หรือการไม่ได้รักษา
ก็ดี หมายความว่า จากนั้นไป ถ้าเป็นการรักษาคงเป็นการรักษาไปตามสภาพ
อย่างทุกวันนี้ผมเจ็บที่ตับ ก็รักษาสภาพที่ตับเป็นอยู่ ฉะนั้น ถ้าผมจะเผชิญหน้า
อย่างอาจจเพื่อการรักษาตามสภาพ แล้วต้องเลือกติดอาวุธเพื่อที่จะต่อสู้ ผมขอ
เลือกติดอาวุธด้วยการไม่มีห่วงอีกต่อไป แล้วผมบอกกับตัวเองได้เสมอทุกวันว่า
พร้อมจะตาย

ผมไม่ได้ยินดีที่จะตาย แต่พร้อมที่จะตายเท่านั้นเอง (วรธา วัฒนะชยงกูร
, ๒๕๔๙, ๑๘๖)

การนำเสนอผู้เล่าเรื่องในลักษณะเช่นนี้ ได้ทำให้ผู้ป่วยโรคมะเร็งในบันทึกเหล่านี้เป็นเหมือน 'วีรบุรุษ' ที่สามารถเผชิญหน้าและเอาชนะอุปสรรคต่างๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตได้ด้วยความกล้าหาญและเข้มแข็ง จนกระทั่งสามารถผ่านพ้นอุปสรรคนั้นไปได้ในที่สุด

๕.๒.๑.๕ ผู้ป่วยโรคมะเร็งเป็นมนุษย์ที่ยังคงศักดิ์ศรีในตัวเอง

ในบันทึกผู้ป่วยโรคมะเร็งได้นำเสนอภาพลักษณะใหม่ของผู้ป่วยโรคมะเร็งที่น่าสนใจอีกประการหนึ่ง นั่นคือ ผู้ป่วยโรคมะเร็งในฐานะของมนุษย์ที่ยังคงศักดิ์ศรีในตัวเองอย่างสมบูรณ์ โดยการนำเสนอผู้เล่าเรื่องในฐานะผู้ป่วยที่ไม่ยอมจำนนให้กับโรคมะเร็ง และโดยไม่ปล่อยให้แพทย์เป็นผู้ตัดสินใจในการรักษาแต่เพียงฝ่ายเดียว

โดยทั่วไป เมื่อผู้ป่วยโรคมะเร็งได้รับทราบผลการวินิจฉัยว่าตนป่วยเป็นมะเร็งก็จะรู้สึกเหมือนถูกกำหนดให้ต้องตาย ยิ่งแพทย์ระบุระยะเวลาที่ผู้ป่วยจะสามารถมีชีวิตอยู่ได้ก็ยิ่งเท่ากับการตอกย้ำถึงความไร้อนาคตของผู้ป่วย ผู้ป่วยโรคมะเร็งจึงมีภาพลักษณ์ของบุคคลใกล้ตาย ผู้ป่วยโรคมะเร็งส่วนใหญ่ก็มักจะรับเอาภาพลักษณ์ดังกล่าวไว้ ทำให้เกิดความสิ้นหวัง ท้อแท้ จนผู้ป่วยบางรายปฏิเสธการรักษาและยอมจำนนให้กับโรคมะเร็ง หรือหากจะยินยอมรับการรักษาก็มักจะปล่อยให้แพทย์เป็นผู้ตัดสินใจเกี่ยวกับกระบวนการรักษา ซึ่งการแพทย์แผนปัจจุบันก็มักจะมุ่งรักษาแต่ทางกายภาพเพื่อคงชีวิตของผู้ป่วยไว้เท่านั้น โดยละเลยคุณภาพชีวิต ความรู้สึก และปัจจัยอื่นๆ ของผู้ป่วยไป ดังนั้น ผู้ป่วยโรคมะเร็งจึงมักได้รับการปฏิบัติเสมือนวัตถุ ไม่ใช่มนุษย์ กระบวนการต่างๆ เหล่านี้ถือได้ว่าเป็นกระบวนการลดทอนความเป็นมนุษย์ (Dehumanization) ของผู้ป่วยโรคมะเร็งลงไป

แต่ในบันทึกผู้ป่วยโรคมะเร็งนั้น ไม่มีผู้เล่าคนใดเลยที่จะยอมจำนนให้แก่โรคมะเร็ง ผู้เล่าทุกคนล้วนแล้วแต่ตัดสินใจที่จะรักษาตามแนวทางที่ตนเชื่อมั่น อีกทั้งไม่ยอมปล่อยให้แพทย์เป็นผู้ตัดสินใจเกี่ยวกับการรักษาแต่เพียงฝ่ายเดียว หากแต่มีส่วนร่วมในการเลือกแนวทางการรักษา รวมไปถึงดูแลรักษาร่างกายของตนให้แข็งแรงเพียงพอที่จะรับเคมีบำบัดหรือการฉายรังสี จนกระทั่งการ

เสาะแสวงหาแนวทางอื่นๆ มารักษาพร้อมด้วย การมีส่วนร่วมในการรักษาได้แสดงให้เห็นว่าผู้เล่ามี สิทธิอย่างเต็มที่ในฐานะเจ้าของร่างกาย ที่ย่อมจะต้องมีหน้าที่รับผิดชอบต่อร่างกายของตน

...ไม่ว่าแพทย์แผนปัจจุบันหรือหมอแผนทางเลือกก็ตาม ล้วนเป็นเสนาธิการกองทัพ หรือเป็นที่เลี้ยงนักรบเท่านั้น เขาไม่ได้ออกรบเอง ไม่ได้ขึ้นเวทีไปขกมวยแทนท่าน ตัวท่านเองเท่านั้นที่รับผิดชอบว่าจะรุกหรือจะถอยในการศึก จะ ออมกำลังไว้หรือว่าจะตะลุยบุกแหลกไปน็อกคู่ชกในจังหวะไหน ท่านเองเป็นผู้ใช้ วิจารณญาณ ใช้ปัญญาและความสามารถส่วนตัวทั้งสิ้น ที่สำคัญนั้นต้องมีความเชื่อมั่นในฝีมือและสรรพาวุธ และเมื่อตัดสินใจไปแล้ว จะต้องไม่มีคำว่า เสียใจ (ธันย์ โสภาคย์, ๒๕๔๔: ๙๑)

การปฏิเสธที่จะให้แพทย์เป็นผู้ตัดสินใจเกี่ยวกับการรักษาของผู้ป่วยโรคมะเร็งแต่เพียงฝ่าย เดียวนั้นทิวความเข้มข้นขึ้นจนกระทั่งผู้เล่าบางคนได้ปฏิเสธที่จะรับการรักษาตามแนวทางการ แพทย์แผนปัจจุบัน แต่หันไปรักษาตัวด้วยแนวทางธรรมชาติบำบัดและแพทย์ทางเลือกอื่นๆ แทน แม้จะรู้ว่าแนวทางดังกล่าวไม่อาจทำให้มะเร็งหมดไปได้ แต่การตัดสินใจเลือกด้วยตัวเอง เป็นการแสดงให้เห็นถึงสิทธิในการเลือกของผู้ป่วย อันเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของมนุษย์

อนึ่ง การเผยแพร่ประสบการณ์ของตนเอง ก็ยังเป็นการแสดงให้เห็นถึงสิทธิของผู้ป่วย โรคมะเร็ง ในอันที่จะเล่าเรื่องราวของตนจากมุมมองของตัวเอง โดยไม่ปล่อยให้คนอื่นพูดแทนซึ่ง มักจะทำให้ภาพลักษณ์ของผู้ป่วยโรคมะเร็งบิดเบือนไป ผู้เล่าในบันทึกเหล่านี้ได้แสดงความคิด ความรู้สึกของตนอย่างเสรี อันเป็นการยืนยันถึงคุณค่าในฐานะมนุษย์ที่ย่อมจะต้องมีความคิด ความรู้สึก ไม่ใช่เครื่องจักรที่ไร้จิตใจ นอกจากนี้ การเผยแพร่ความรู้ต่างๆ รวมไปถึงประสบการณ์ ของตนโดยมุ่งหวังที่จะก่อประโยชน์อย่างใดอย่างหนึ่งต่อผู้อ่าน ก็เป็นการยืนยันว่าผู้เล่าเหล่านี้มี ศักยภาพในการสร้างประโยชน์ต่อผู้อื่นไม่ต่างจากคนปกติทั่วไป และประสบการณ์การป่วยเป็น มะเร็งนั้นก็ก็เป็นสิ่งที่ดี มิใช่สิ่งที่จะลดทอนคุณค่าในฐานะมนุษย์ของตนไปแต่อย่างใด

กล่าวโดยสรุป บันทึกผู้ป่วยโรคมะเร็งได้นำเสนอภาพลักษณ์ใหม่ให้กับโรคมะเร็งและ ผู้ป่วยโรคมะเร็ง ทำให้ภาพลักษณ์ของทั้งสองประการเป็นไปในทางบวกมากขึ้นอย่างเห็นได้ชัด ภาพลักษณ์ใหม่ของโรคมะเร็งและบันทึกผู้ป่วยโรคมะเร็งนั้นได้แก้ไขและตอบโต้ภาพลักษณ์ดั้งเดิม

ของทั้งสองประการ ทำให้โรคมะเร็งและผู้ป่วยโรคมะเร็ง หรือกล่าวโดยรวมคือการป่วยเป็นมะเร็ง นั้น ไม่น่าสะพรึงกลัวอีกต่อไป ผู้ป่วยโรคมะเร็งจะได้รับผลจากการนำเสนอภาพลักษณ์ใหม่นี้ โดยตรง ทำให้สามารถยอมรับการป่วยเป็นมะเร็งได้โดยไม่หวั่นวิตกอีกต่อไป ยิ่งไปกว่านั้น คนทั่วไปก็จะมีใจที่ดีขึ้นต่อโรคมะเร็งและผู้ป่วยโรคมะเร็งอีกด้วย

๕.๒.๒ บทบาทในการเยียวยา(Healing)ผู้ป่วย

การเยียวยาผู้ป่วยในที่นี้ หมายถึง ผู้ป่วยทั้งในฐานะผู้เล่าประสบการณ์ และผู้ป่วยในฐานะผู้อ่านบันทึก โดยเฉพาะอย่างยิ่ง สำหรับผู้ป่วยโรคมะเร็งที่เป็นผู้เล่าในฐานะเจ้าของประสบการณ์ บันทึกผู้ป่วยโรคมะเร็งมีบทบาทในการเยียวยาเจ้าของประสบการณ์เหล่านี้อย่างสำคัญ ดังจะขอกล่าวถึงในรายละเอียด ดังต่อไปนี้

๕.๒.๒.๑ การเยียวยาผู้ป่วยในฐานะเจ้าของประสบการณ์

ผู้ป่วยโรคมะเร็งนั้นถือได้ว่าเป็นบุคคลที่ตกอยู่ในภาวะวิกฤตของชีวิตอันเนื่องมาจากความบกพร่องทางร่างกายอย่างร้ายแรง ผู้ป่วยเหล่านี้ต้องสูญเสียสถานภาพดั้งเดิมของตนไป จากบุคคลที่มีความแข็งแรงสมบูรณ์ กลายมาเป็นผู้ป่วยโรคร้ายแรงที่อาจจะเสียชีวิตไปในระยะเวลาอันสั้น อีกทั้งยังต้องสูญเสียความสามารถหรือความมั่นคงในชีวิตไป ผู้ป่วยเหล่านี้จึงกลายเป็นบุคคลที่มีความบกพร่องทั้งร่างกายและจิตใจ ในทางจิตวิทยา เมื่อบุคคลใดบุคคลหนึ่งต้องตกอยู่ในภาวะบกพร่อง บุคคลนั้นก็ย่อมจะต้องเกิดความตึงเครียดทางอารมณ์ และมีการแสดงออกเพื่อตอบโต้ต่อความตึงเครียดดังกล่าวในหลายรูปแบบต่างๆ กัน

บันทึกผู้ป่วยโรคมะเร็งได้สะท้อนให้เห็นถึงกระบวนการตอบโต้ต่อความตึงเครียดดังกล่าว ในหลากหลายรูปแบบ รวมไปถึงบันทึกผู้ป่วยโรคมะเร็งเองก็เป็นเครื่องมือหรือกลไกอย่างหนึ่งที่ผู้เล่าใช้ในการเยียวยาตัวเองเช่นกัน ดังจะขอกล่าวถึงในรายละเอียด ดังนี้

๕.๒.๒.๑.๑ การระบายออก

การระบายความรู้สึก ถือเป็นกระบวนการตอบโต้ความตึงเครียดที่ชัดเจนและเป็นขั้นพื้นฐานที่สุดที่กระทำผ่านบันทึกผู้ป่วยโรคมะเร็ง มีผลทำให้ผู้เล่าผ่อนคลายความเครียด และรู้สึกสบายใจมากขึ้นได้

ในบันทึกผู้ป่วยโรคมะเร็ง จะเห็นได้ว่าผู้เล่ามักจะบอกเล่าถึงความคิด ความรู้สึกของตนที่มีต่อประสบการณ์การป่วยเป็นมะเร็งควบคู่ไปกับการดำเนินเรื่องโดยตลอด นับตั้งแต่เมื่อรู้ว่าตัวเองเป็นมะเร็ง ตลอดระยะเวลาการรักษาและในระหว่างที่ประสบกับอุปสรรคต่างๆ จนกระทั่งอาจหายหรือไม่หายจากโรคก็ได้ การได้ระบายความรู้สึกของตนที่มีต่อเหตุการณ์อันทำให้เกิดภาวะวิกฤตในชีวิตนี้ก็ช่วยให้ผู้เขียนบันทึกรู้สึกผ่อนคลายความคับข้องใจลงไป นอกจากนี้ การได้ระบายความรู้สึกก็อาจจะช่วยให้ผู้เขียนได้ทบทวนถึงสภาพการณ์ของตนอย่างชัดเจนมากขึ้น จนอาจทำให้เกิดแนวความคิดหรือมองเห็นปัญหาในแง่มุมใหม่ ทำให้เกิดพลังในการเผชิญปัญหา หรือเกิดความพยายามในการแก้ไขปัญหาด้วยเช่นกัน

อนึ่ง นอกจากการใช้บันทึกผู้ป่วยโรคมะเร็งเป็นหนทางในการระบายความรู้สึกคับข้องใจแล้ว บันทึกเหล่านี้ก็ยังสามารถตอบสนองความต้องการของผู้เล่าได้อีกประการหนึ่ง กล่าวคือ ผู้เล่าได้ใช้บันทึกเหล่านี้เป็นเสมือน 'คำสารภาพ' (Confession) ของผู้เล่าเอง

ผู้ป่วยโรคมะเร็งส่วนใหญ่ก็นั้นมักจะมี 'ความรู้สึกผิด' เกิดขึ้น อันเป็นผลสืบเนื่องมาจากภาพลักษณ์ที่ว่ามะเร็งคือการลงโทษ ดังที่ได้กล่าวมาแล้วในบทที่ ๒ ผู้เล่ามักจะคิดว่าโรคมะเร็งนั้นเป็นการลงโทษให้แก่ความบกพร่องอย่างใดอย่างหนึ่งของตนเอง เช่น การเก็บกดความรู้สึกด้านลบไว้เป็นเวลานาน ทศนคติต่อชีวิตที่ไม่เหมาะสม เป็นต้น ดังนั้น ผู้ป่วยโรคมะเร็งส่วนใหญ่จึงมักจะได้รับความกดดันจากความรู้สึกผิด ความละอายใจ หรือความอับอายของตนเอง

ผู้เล่าในบันทึกผู้ป่วยโรคมะเร็งจึงมักถ่ายทอดความรู้สึกผิดที่เกิดขึ้นในลักษณะของการ 'สำนึกและยอมรับผิด' อย่างไรก็ตามก็ จะเห็นได้ว่าการสำนึกและยอมรับผิดของผู้เล่าในบันทึกเหล่านี้ไม่ได้เป็นไปในเชิงลบ แต่เป็นไปในเชิงบวก ปราศจากการคร่ำครวญหรือเศร้าโศกเสียใจ แต่โดยการยอมรับผิดและยินยอมรับการลงโทษนั้นอย่างหน้าชื่นตาบาน ไม่ใช่อย่างยอมจำนน แต่อย่างผู้ที่สามารถเอาชนะใจตนเองได้

...“มะเร็งคือตัวของเราเอง คือเซลล์ดีๆ ของเรานี้แหละที่ได้เปลี่ยนไปทำหน้าที่ผิดปกติเพราะการใช้ชีวิตที่ไม่ถูกต้องของเรา” ถึงตอนนี้ฉันไม่มีอะไรจะมาโต้เถียงกับอาจารย์สาทิสแล้ว เมื่อได้ตระหนักว่าฉันใช้ชีวิตไม่ถูกต้องอย่างไร เพราะในใจฉันลึกๆ นั้นฉันมีความคิดผิดๆ (มิจฉาทิริ) ทศนะในการมองชีวิตที่ไม่สอดคล้อง

กับความเป็นจริง ความคิดในทางที่ลงโทษตัวเอง ทำร้ายตัวเอง ใครจะทำร้ายตัว
เราเองได้มากเท่าตัวเราเอง... (สุภาพร พงศ์พฤกษ์, ๒๕๔๐: ๒๖๒)

ไม่เพียงแต่การ 'สำนึกและการยอมรับผิด' ถึงความรู้สึกผิดต่อการเป็นโรคเท่านั้น แต่ยัง
หมายรวมไปถึงความรู้สึกสำนึกผิดต่อความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ที่ทำให้ผู้เล่าใช้ชีวิตที่ผ่านมาโดย
ประมาท ดังเช่นผู้เล่าใน มองชีวิตผ่านมะเร็ง ที่รู้สึกสำนึกผิดว่าตนได้ใช้ชีวิตอย่างประมาทจนทำ
ให้ต้องเป็นมะเร็งในที่สุด

ผมเป็นคนเรียนหนังสือเก่ง ทำอะไรหลายอย่างได้ดีในชีวิต แต่ไม่ฉลาด
หลายคนอาจมองว่าคนเรียนจบดอกเตอร์ต้องมีสติปัญญาล้ำเลิศ แต่ผมมีความ
ล้ำเลิศในเรื่องอื่นๆ ใ้ครับ ผมได้ปริญญาเอกทางวิชาการก็จริง แต่ผมไม่ได้
ปริญญาชีวิต และนี่ย้อนกลับไป มีคำสอนหนึ่งที่พ่อผมสอนมาตั้งแต่เด็กคือ

"คนเราต้องได้ทั้งปริญญาวิชาการและปริญญาชีวิตด้วย"

เราต้องเจอกับชีวิต นี่คือเรื่องสำคัญ แต่ผมรู้ไม่เท่าทันชีวิต ถึงลงเอย
ด้วยการเจ็บป่วยครั้งใหญ่นี้... (วรทา วัฒนะชยงกูร, ๒๕๔๙: ๑๕๙)

ดังนั้น บันทึกผู้ป่วยโรคมะเร็งจึงไม่ได้เป็นเพียงเครื่องมือในการใช้ระบายออกซึ่งความตึง
เครียดทางอารมณ์ของผู้เล่าอันเนื่องมาจากความคับข้องใจ และความเจ็บปวดทุกข์ทรมานจาก
โรคมะเร็งเท่านั้น หากแต่ยังมีลักษณะของ 'คำสารภาพ' ที่ทำให้ผู้เล่าเหล่านี้รู้สึกหลุดพ้นจาก
ความละอายใจทั้งปวงอีกด้วย

๕.๒.๒.๑.๒ การหาเหตุผลและการยอมรับ

แม้ว่าโรคมะเร็งจะเป็นโรคที่ไม่อาจหาสาเหตุได้อย่างแน่ชัด แต่ในบันทึกผู้ป่วยโรคมะเร็ง
ผู้เล่าส่วนใหญ่ล้วนแล้วแต่แสวงหาสาเหตุของการเป็นมะเร็งของตนอย่างเป็นเหตุเป็นผล โดยการ
ประมวลพฤติกรรม วิธีชีวิต ตลอดจนปัจจัยเสี่ยงต่างๆ ของตนในอดีต แล้วนำมาเทียบเคียงกับ
สาเหตุต่างๆ ตามที่ทางการแพทย์ได้ระบุไว้ เช่น ความเครียด กรรมพันธุ์ อาหารบางประเภท
เป็นต้น เมื่อผู้เล่าเหล่านี้สามารถสรุปถึงสาเหตุการเป็นโรคได้แล้ว ก็มักจะยอมรับได้โดยดูขณ
และโดยส่วนใหญ่แล้วสาเหตุของการเป็นโรคก็มักจะเป็นผลมาจากพฤติกรรมการใช้ชีวิตของผู้เล่า

นั่นเอง การทบทวนอดีตเพื่อหาสาเหตุให้กับการป่วยนั้นจึงทำให้ผู้เล่าทราบถึงที่มาที่ไปของสถานการณ์ที่เกิดขึ้นกับตนเองได้อย่างชัดเจน ทำให้เกิดการยอมรับ

...พอได้วิเคราะห์หรืออย่างมีสติจึงได้ความกระจ่างว่า กรรมพันธุ์เอ๋ย ลักษณะการดำเนินชีวิตเอ๋ย ความเครียดเอ๋ย อาหาร อากาศ น้ำ สิ่งแวดล้อม ยังไม่นับเหล่าบรรดาที่ออกซิกพีพีเผล...ที่ฉันเจอจากที่ทำงานที่ผ่านๆ มา แล้วฉันก็มักจะพบความเครียด โดยเฉพาะเรื่องที่ผมชอบทำงานแข่งกับเวลาได้ตลอดเวลา ฉันมักจะผลักดันตัวเองด้วยการเอาผลงานและเวลาในการทำงานนั้นให้บรรลุมาเป็นดัชนีวัดประสิทธิภาพของตัวเอง ยิ่งเร่ง ยิ่งเนี้ยบ ยิ่งเร็ว ยิ่งโปร (สุตรัก สุวรรณชัยรบ, ๒๕๔๙: ๓๙-๔๐)

อย่างไรก็ดี ยังมีผู้เล่าบางคนที่ไม่อาจหาสาเหตุของการป่วยเป็นมะเร็งของตนได้อย่างเป็นรูปธรรม แต่มักจะกล่าวว่าการเป็นมะเร็งของตนนั้นเป็นเรื่องของกรรมที่ไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ ดังนั้นหนทางออกเพียงอย่างเดียวก็คือ การยอมรับสิ่งที่เกิดขึ้นและพยายามฝ่าฟันไปให้ได้ที่ดีที่สุดดังตัวอย่าง

ฉันเริ่มคิดได้ว่า เราป่วยเป็นมะเร็งคราวนี้เป็นบาปหนัก เป็นหนี้กรรมที่เราต้องชดใช้ สิ่งศักดิ์สิทธิ์ไม่ว่าจะเป็นเทพ เทวดา เจ้าพ่อ เจ้าแม่องค์ไหนก็ช่วยไม่ได้มันเป็นวิบากกรรมของเราและถึงวาระที่กรรมจะส่งผลให้แล้ว เราจะต้องรับผลของกรรมที่เคยได้ทำในอดีตอย่างไม่สะทกสะท้าน... ('ภารุ้ง', ๒๕๔๖: ๘)

การกล่าวว่า การเป็นมะเร็งเป็นเรื่องของกรรมนั้น ผูกโยงอยู่กับความเชื่อทางพระพุทธศาสนา ซึ่งเชื่อว่ากรรมนั้นเป็นผลจากการกระทำของเราในอดีต อาจไม่ใช่ในชาตินี้แต่เป็นในชาติที่ผ่านมา และเป็นสิ่งที่เราไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ เราจำเป็นต้องชดใช้กรรมด้วยวิธีต่างๆ กัน กรรมนั้นจึงจะหมดไปได้ ดังนั้น การที่ผู้เล่ากล่าวว่ามะเร็งเป็นเรื่องของกรรมก็จะช่วยให้คลายความคับข้องใจไปได้ระดับหนึ่ง สามารถยอมรับสิ่งที่เกิดขึ้น และยินดีรับชะตากรรมนั้นไว้ด้วยความเชื่อว่าหากอดทนจนผ่านพ้นไปได้แล้ว กรรมนี้ก็หมดสิ้นกันไป

การแสวงหาเหตุผลอย่างเป็นรูปธรรมและเป็นเหตุเป็นผลจึงสามารถช่วยให้ผู้เล่าเหล่านี้คลายความกังวลใจและยอมรับความเจ็บป่วยได้ แต่หากผู้เล่าไม่อาจหาเหตุผลในลักษณะดังกล่าวได้ การมองว่าโรคมะเร็งเป็นเรื่องของชะตากรรมก็จะช่วยปลอบโยนจิตใจของผู้เล่าได้ในระดับหนึ่ง อย่างไรก็ตาม ภาระบวการเยียวยานั้นจะเกิดขึ้นไม่ได้เลย หากผู้เล่ารับเอาสาเหตุนั้นไว้แล้วกล่าวว่าเคราะห์กรรมเป็นสิ่งที่ไม่อาจแก้ไขได้ เพราะจะยิ่งทำให้ผู้เล่าเกิดความทุกข์และยอมจำนนต่อมะเร็งมากยิ่งขึ้น แต่ภาระบวการเยียวยาจะเกิดขึ้นได้เมื่อผู้เล่ายอมรับสาเหตุอย่างเต็มใจและมุ่งมั่นที่จะฝ่าฟันไปให้ได้ด้วยตนเอง

๕.๒.๒.๑.๓ การหาข้อดีเพื่อชดเชยข้อบกพร่อง

ในบันทึกผู้ป่วยโรคมะเร็ง ผู้เล่าส่วนใหญ่มักกล่าวถึงประสบการณ์การป่วยเป็นมะเร็งในแง่บวกที่ดีเพื่อชดเชยข้อบกพร่องของตน คือ การเป็นมะเร็ง โดยมักจะกล่าวในลักษณะคล้ายคลึงกันว่า แม้ว่าการป่วยเป็นมะเร็งจะเป็นเรื่องเลวร้ายที่สุดในชีวิต แต่ในเรื่องเลวร้ายนั้นก็มีสิ่งที่ดีเกิดขึ้นเช่นกัน ดังเช่นที่ผู้เล่าใน มองชีวิตผ่านมะเร็ง กล่าวไว้ ดังนี้

...ผมว่าในความทุกข์ทรมานจากการเป็นมะเร็งก็มีภาคที่ดี ทำให้ผมได้รู้ซึ่งว่ามีคนที่รักผมมากขนาดนี้เชียวหรือ... ทั้งทำให้ครอบครัวได้อยู่ใกล้ชิดกัน จึงทำให้ผมคิดว่าจากนี้ไปผมจะมองชีวิตด้วยมุมมองอะไร ความสำเร็จของผมอยู่ตรงไหน ตรงความสุขที่ผมทำงานได้มาก หรือความสุขที่ได้จากการมีชีวิตอยู่ (วรทา วัฒนชะยังกูร, ๒๕๔๙: ๑๕๘)

การหาข้อดีที่เห็นได้ชัดมากที่สุดฉบับบันทึกเหล่านี้ก็คือ ผู้เล่ามักจะกล่าวในทำนองเดียวกันว่า การป่วยเป็นมะเร็งนั้นเป็นประสบการณ์ที่มีค่ายิ่ง เพราะทำให้เขาได้ค้นพบข้อบกพร่องของตน หรือได้เรียนรู้ความจริงบางอย่างของชีวิตที่เขาไม่เคยตระหนักถึงมาก่อน อันจะเป็นแนวทางไปสู่ชีวิตที่ดีกว่าเดิม กล่าวในแง่นี้ ผู้เล่าเหล่านี้ได้นิยามความหมายให้แก่การป่วยเป็นมะเร็ง ให้เป็นความหมายในเชิงบวก โรคมะเร็งไม่ได้เป็นเพียงโรคภัยไข้เจ็บ หรือเหตุการณ์หนึ่งที่เกิดขึ้นในชีวิตเท่านั้น แต่มีความหมายอย่างยิ่งในฐานะ 'สัญญาณเตือน' ที่ปลุกผู้เล่าเหล่านี้ให้ตื่นขึ้นจากความไม่รู้ หรือตื่นจากความหลงผิดในสภาวะเดิม และเปลี่ยนแปลงตนเองไปในทางที่ดีขึ้น

...ผู้หญิงตัวเล็กๆ คนหนึ่งเคยเป็นผู้ประมาท ปล่อยให้กาลเวลากลิ่นกินชีวิตไป จนวันหนึ่งธรรมชาติได้มาร้องเตือนว่า “ใกล้จะถึงเวลาแล้วนะที่เจ้าจะต้องกลับคืนสู่ธรรมชาติ รูปนามนี้จะกลับสู่สภาพเดิมคือเป็นธาตุตามธรรมชาติ เจ้าพร้อมหรือยัง? เจ้าได้ทำหน้าที่และได้รับสิ่งสูงสุดที่มนุษย์ควรจะได้รับในการที่ได้เกิดมาพบพระพุทธศาสนาหรือยัง?”

คำเตือนนี้ คือ การป่วยด้วยโรคมะเร็ง... (สุจิตา จรัสศิลป์, ๒๕๔๑: ๑๓๖-๑๓๗)

ด้วยการนิยามความหมายดังกล่าว การป่วยเป็นมะเร็งจึงกลายเป็นจุดพลิกผันในชีวิตของผู้เล่า แต่ไม่ใช่จุดพลิกผันไปสู่ทางวิฤต แต่เป็นจุดพลิกผันที่นำผู้เล่าเหล่านี้ไปสู่ชีวิตที่ดีขึ้นกว่าเดิม ซึ่งผู้เล่าเหล่านี้ไม่อาจจะตระหนักรู้ถึงความบกพร่องในอดีต หรือไม่อาจจะเรียนรู้ถึงความจริงที่มีค่าต่อชีวิตเหล่านั้นได้เลย หากไม่ได้ป่วยเป็นมะเร็ง ดังนั้น ในบันทึกผู้ป่วยโรคมะเร็งเหล่านี้จึงปรากฏอยู่บ่อยครั้งว่า ผู้เล่ารู้สึกว่าการเป็นมะเร็งนั้นเป็นสิ่งที่ดีสำหรับชีวิต

ฉันรู้จักมองโลกในแง่ใหม่ ได้เข้าใจชีวิต ได้เห็นความรักที่ละเอียดมานาน และรู้ว่าคุณค่าของชีวิตอยู่ที่อะไร ฉันได้ย้อนมองกลับไปดูตัวตนของตนเอง สิ่งไหนบ้างที่เคยทำผิดพลาดและไม่ควรทำ (ซึ่งฉันจะไม่กลับไปทำอย่างนั้นอีกแล้ว) ทุกสิ่งเป็นบทเรียนในการดำเนินชีวิตที่เหลืออยู่ ที่สำคัญ ฉันยังได้รู้จักกับเพื่อนแท้ คนใกล้ตัวมากขึ้นอีกหลายคน

แล้วอย่างนี้คุณจะไม่ให้ฉันพูดได้เต็มปากเต็มคำได้ไงคะว่ามะเร็งคือโชคดีของชีวิตฉัน ถ้าหากมันเปลี่ยนสายตาของฉันไปอยู่ที่ใจฉันได้ มะเร็งก็ไม่ใช่แค่ก้อนเนื้อร้าย... (ศิริลักษณ์ อุ่นตรงจิตร, ๒๕๔๙: ๒๐)

การหาข้อดีเพื่อมาชดเชยข้อบกพร่องของตัวนี้จึงเป็นกระบวนการหนึ่งในการสร้างกลไกเพื่อปกป้องตัวเอง โดยการ 'หาความหมาย' ให้กับสิ่งที่เกิดขึ้น และความหมายนั้นก็มีความหมายและทรงพลังอย่างยิ่งต่อชีวิตของผู้เล่า ทำให้ผู้เล่าสามารถยอมรับการป่วยเป็นมะเร็งไว้ได้ และยังสามารถก่อให้เกิดพลังในการต่อสู้อย่างชัดเจน จนแม้กระทั่งความตายก็ไม่น่ากลัวอีกต่อไป เพราะผู้เล่าเหล่านี้ได้ผ่านกระบวนการเยียวยาไปแล้วนั่นเอง

๕.๒.๒.๑.๔ การยืนยันคุณค่าในตัวเอง

ในบันทึกผู้ป่วยโรคมะเร็งมักพบว่าผู้เล่าจะมีการทบทวนถึงชีวิตในอดีตของตนเองก่อนหน้าที่จะเป็นมะเร็ง โดยมักจะเลือกนำเสนอในแง่มุมที่เกี่ยวข้องกับผลงานและคุณงามความดีต่างๆ ที่ได้กระทำมา รวมไปถึงการฝ่าฟันเอาชนะอุปสรรคต่างๆ ในอดีตมาได้ด้วยดี

การทบทวนถึงชีวิตของตนเองที่ผ่านมาจะทำให้ผู้เล่าได้เห็นถึงความเป็นไปในชีวิตของตนเองอย่างเป็นลำดับ การได้มองเห็นสิ่งที่ตนเคยได้กระทำมาและการฝ่าฟันอุปสรรคต่างๆ ในอดีตมาได้ จะทำให้ผู้เล่าเกิดความภาคภูมิใจและมองเห็นคุณค่าในตัวเอง การนำเสนอเรื่องราวเช่นนี้ถือได้ว่าเป็นกลไกหนึ่งที่ถูกเขียนใช้ในการปลอบประโลมและเยียวยาจิตใจตนเอง ดังเช่นเรื่อง มะเร็งชั้นสมอง ที่ผู้เล่าได้ทบทวนถึงชีวิตของตนตั้งแต่เด็กจนโต การฝ่าฟันอุปสรรคจนกระทั่งประสบความสำเร็จในชีวิต รวมถึงคุณงามความดีที่ตนเคยได้กระทำไว้ ผู้เล่าจึงไม่รู้สึกหวาดกลัวหรือวิตกกังวลว่าจะต้องตาย เพราะถือว่าตนเองนั้นได้ทำประโยชน์และคุณงามความดีเอาไว้เพียงพอแล้ว การทบทวนถึงชีวิตในอดีตจึงทำให้ผู้เล่าเรื่องมองเห็นความเป็นไปในชีวิตของตน และเข้าใจถึงตัวตนและคุณค่าของตัวเองผ่านประสบการณ์เหล่านั้นนั่นเอง

นอกจากนี้ การได้ทบทวนและมองเห็นตัวเองในอดีตผ่านพันอุปสรรคต่างๆ ในแต่ละช่วงชีวิตมาได้นั้น จะก่อให้เกิดความเชื่อมั่นและกำลังใจว่า ตนจะสามารถผ่านพันอุปสรรคในครั้งนี้ คือ การป่วยเป็นมะเร็งไปได้อีกครั้งหนึ่ง ดังเช่นในเรื่อง นิ่งคุยกับความตาย ผู้เล่าได้เล่าถึงประสบการณ์ที่เกือบทำให้ต้องถึงแก่ชีวิตในอดีตมาแล้วถึง ๔ ครั้ง แต่ก็รอดมาได้ เมื่อได้รำลึกถึงอดีตเช่นนี้แล้ว จึงทำให้ผู้เล่านำมาเชื่อมโยงกับเหตุการณ์การป่วยเป็นมะเร็งของตนในปัจจุบัน เพราะเป็นเหตุการณ์ที่ทำให้ผู้เล่าเรื่องอยู่ใกล้ชิดกับความตายอีกครั้ง และรู้สึกผ่อนคลายความวิตกกังวลลงไป

คงจะเป็นเพราะ “ความตาย” ๔ ครั้งในโกดังเก็บความหลังแห่งชีวิตที่หยิบขึ้นมาทบทวนนี้แหละ ช่วยให้เราที่มีความรู้สึกดีขึ้นเมื่อได้คิดว่า ถ้าเรายังไม่ถึงที่ตาย ยังไงๆ ก็ไม่ตาย แล้วที่เจียดๆ จะตายนั้น ถ้าใจมีที่พึ่งหรือมีหลักให้สติยึดมั่นแล้ว ความฟุ้งซ่านแห่งจิตก็สงบ... (เชิด ทรงศรี, ๒๕๔๖: ๕๖)

นอกจากนี้ การเล่าถึงประสบการณ์การป่วยเป็นมะเร็งที่อาจกล่าวได้ว่าเป็นเหตุการณ์ปัจจุบันของเรื่อง ก็เป็นการยืนยันคุณค่าในตัวเองของผู้เล่าได้เช่นเดียวกัน กล่าวคือ ทำให้ผู้เล่าได้มองเห็นตัวตนใหม่ของตัวเองที่มีค่ายิ่งกว่าที่เคยเป็นมา ดังจะเห็นได้จากการเล่าเรื่องในบันทึกผู้ป่วยโรคมะเร็ง

บันทึกเหล่านี้ล้วนแล้วแต่เล่าเรื่องไปในทิศทางเดียวกัน ทำให้เห็นถึงความเปลี่ยนแปลงและพัฒนาการไปในทางที่ดีขึ้นของผู้เล่า มีการเปลี่ยนแปลงจากคนอ่อนแอไปเป็นคนเข้มแข็ง จากคนที่ไม่รู้ไปเป็นคนที่ได้เรียนรู้ความจริงบางอย่างจากความทุกข์ยาก สิ่งต่างๆ เหล่านี้เป็นกระบวนการที่นำเสนอภาพตัวตนของผู้เล่าในบันทึกผู้ป่วยโรคมะเร็งในฐานะวีรบุรุษผู้สามารถเอาชนะอุปสรรคได้ด้วยความกล้าหาญและเข้มแข็ง จนประสบความสำเร็จและได้รับรางวัลอันมีค่าในตอนสุดท้าย (ในที่นี้อาจหมายถึงการหายจากโรคมะเร็งหรือการได้เรียนรู้ถึงความจริงที่มีค่าหรือทั้ง ๒ ประการ) กลายเป็นภาพลักษณ์ใหม่ให้แก่ผู้ป่วยโรคมะเร็งดังที่ได้กล่าวมาแล้วในหัวข้อที่ผ่านมา ผู้เล่าจึงมองเห็นตัวตนใหม่ของตนเองผ่านเรื่องเล่านั้น ซึ่งไม่ใช่ตัวตนแบบเดิมอีกต่อไป แต่เป็นตัวตนใหม่ที่ดีกว่า จึงมีผลให้ผู้เล่าสามารถยอมรับสภาพการณ์ของตนในปัจจุบันได้

จากที่กล่าวมาทั้งหมด จะเห็นได้ว่าบันทึกผู้ป่วยโรคมะเร็งได้กลายมาเป็นกลไกที่ผู้เล่าใช้ในการเยียวยาจิตใจของตนได้หลายประการ ทำให้ผู้เล่าเหล่านี้มองเห็นตัวตนของตนเองโดยผ่านกระบวนการเล่าเรื่องที่สื่อความหมายในเชิงบวกต่อการเป็นโรคมะเร็ง ผู้เล่าจะรับรู้ได้ถึงคุณค่าในตัวเองที่แม้จะเป็นมะเร็ง แต่ก็ยังคงมีความกล้าหาญและเข้มแข็ง อีกทั้งยังได้เปลี่ยนแปลงตัวเองไปในทางที่ดีขึ้นกว่าที่เคยเป็นมา การเล่าเรื่องในลักษณะเช่นนี้เป็นกลไกที่ทำให้ผู้เล่าซึ่งตกอยู่ในภาวะทุกข์ยากทางจิตใจเกิดความผ่อนคลาย และสามารถยอมรับความบกพร่องนั้นไว้ได้อย่างเต็มใจ ดังที่ นิธิ เอียวศรีวงศ์ ได้กล่าวไว้ว่า “มนุษย์ในทุกวัฒนธรรมนั้นสามารถอยู่กับความชั่วช้อบกพร่อง หรือจุดอ่อนของตนเองได้ก็ด้วยการสร้างกลไกบางอย่างขึ้นเพื่อปลอบประโลมจิตใจให้พ้นจากความเจ็บปวดที่ต้องอยู่กับความชั่ว ความบกพร่องหรือจุดอ่อนนั้น กลไกเหล่านั้นที่เห็นได้ง่ายและชัดเจนที่สุดก็คือ การแก้ตัว หรือการหาเหตุผลมาอธิบาย แต่กลไกที่ซับซ้อนกว่านั้นก็ คือ การสร้างวัฒนธรรม วิถีชีวิต มารยาท การแต่งกาย ภาษา และพฤติกรรมอื่นๆ ให้เป็นกลไกในการปลอบประโลมใจตนเองที่ต้องอยู่ในสภาพที่รู้อยู่ว่าสังคมไม่ยอมรับ ถือเป็น การเปลี่ยนบุคลิกภาพของตนเองให้เข้าไปอยู่ในอีกโลกหนึ่ง ซึ่งใช้มาตรฐานดี-ชั่วแตกต่างไปจากโลกปกติธรรมดาของคนอื่น” (นิธิ เอียวศรีวงศ์ อ้างถึงใน กฤติกา โภคากร, ๒๕๔๘: ๑๑๗)

ในที่นี้ กลไกเบื้องต้นที่ผู้เขียนใช้ในการปลอบประโลมจิตใจตนเองให้สามารถยอมรับความบกพร่องในการป่วยเป็นมะเร็งของตนก็คือ การระบายออก การหาเหตุผล การหาข้อดีมาชดเชย และการยืนยันคุณค่าในตัวเองนั่นเอง กระบวนการเหล่านี้ได้กระทำผ่านกลไกทางวัฒนธรรมที่ซับซ้อนมากยิ่งขึ้น นั่นคือ ภาษา ในรูปแบบของเรื่องเล่าเกี่ยวกับตนเอง ที่ได้ให้ความหมายใหม่แก่ชีวิตและตัวตนของผู้เล่าเหล่านี้ ดังนั้น ผู้เล่าจึงสามารถยอมรับข้อบกพร่องของตนเอาไว้ได้อย่างเต็มใจ

๕.๒.๒.๒ การเยียวยาผู้ป่วยในฐานะผู้อ่าน

บันทึกผู้ป่วยโรคมะเร็งสามารถเยียวยาจิตใจของผู้ป่วยในฐานะผู้อ่านได้ด้วยเช่นกัน เมื่อผู้อ่านที่เป็นผู้ป่วยโรคมะเร็งได้อ่านและรับรู้เรื่องราวต่างๆ ของผู้ที่ประสบกับเหตุการณ์และความรู้สึกที่คล้ายคลึงกับตนเอง จะทำให้ผู้อ่านเหล่านี้รู้สึกว่ามิใช่เพื่อนร่วมทุกข์ มีคนเข้าใจและมีพันธมิตรในทางประสบการณ์ที่อาจจะแบ่งปันเรื่องราวต่างๆ สู้กันฟังเพื่อช่วยเหลือกันได้ ทั้งนี้ ผู้เล่าในบันทึกเหล่านั้นก็ล้วนแต่สามารถผ่านพ้นอุปสรรคเช่นที่เกิดกับผู้อ่านนี้ไปได้ด้วยดี ดังนั้น ผู้อ่านก็ย่อมจะรู้สึกได้ว่าตนเองก็อาจจะผ่านพ้นความทุกข์ยากเหล่านี้ไปได้ด้วยเช่นกัน

นอกจากนี้ การเยียวยาจิตใจก็อาจเกิดขึ้นได้ โดยการที่ผู้อ่านเหล่านี้รู้สึกเสมือนว่าเรื่องราวในบันทึกนั้นเป็นเรื่องที่เกิดขึ้นกับตัวเอง เนื่องจากผู้ป่วยโรคมะเร็งต่างก็เคยประสบกับเหตุการณ์หรือเกิดความรู้สึกที่คล้ายคลึงกันมาก่อน เช่น ความหวาดกลัวและวิตกกังวลเมื่อได้รู้ว่าตนเป็นมะเร็ง ความเจ็บปวดทุกข์ทรมานจากการรักษา ความไม่มั่นคงทางจิตใจอื่นๆ อันเป็นผลสืบเนื่องจากการป่วย เป็นต้น

ผู้อ่านเหล่านี้อาจจะมองเห็นภาพของตัวเองซ้อนทับกับภาพของผู้เล่าในเรื่อง เสมือนหนึ่งประสบการณ์ต่างๆ ที่ผู้เล่าได้ถ่ายทอดไว้นั้นเป็นประสบการณ์ของผู้อ่านเอง ผู้อ่านจะมีความคิด ความรู้สึกร่วมไปกับเรื่องที่เล่าโดยตลอด ดังนั้น กระบวนการในการปลอบประโลมและเยียวยาจิตใจต่างๆ ที่เกิดขึ้นในเรื่องเล่า เช่น การหาสาเหตุการเป็นโรค การหาข้อดีมาชดเชยข้อบกพร่องหรือการยืนยันคุณค่าในตัวเอง ก็จะเกิดขึ้นกับผู้อ่านได้ในทำนองเดียวกัน

นอกจากนี้ ภาพลักษณ์ทางบวกของโรคมะเร็งและผู้ป่วยโรคมะเร็งที่นำเสนอผ่านเรื่องเล่าเหล่านี้ก็ยังมีผลให้ผู้อ่านรับเอาความหมายของภาพลักษณ์เหล่านั้นไว้ ทำให้ความ

หวาดกลัวหรือวิตกกังวลต่อโรคมะเร็งผอมคลาญลงไป อีกทั้งยังอาจรับเอาภาพลักษณ์ใหม่ของผู้ป่วยโรคมะเร็งมาเป็นของตน ทำให้เกิดความภาคภูมิใจและมองเห็นคุณค่าของตนเอง ดังนั้นผู้อ่านเหล่านี้จึงสามารถหลุดพ้นจากความรู้สึกคับข้องใจต่างๆ เกิดเป็นกำลังใจและความเข้มแข็งในการที่จะต่อสู้กับโรคมะเร็งต่อไปได้

อนึ่ง ผู้อ่านที่อาจได้รับการเยียวยาจิตใจจากบันทึกผู้ป่วยโรคมะเร็งอีกกลุ่มหนึ่ง ก็คือผู้อ่านที่เป็นบุคคลใกล้ชิดกับผู้ป่วยโรคมะเร็งนั่นเอง บุคคลเหล่านี้ย่อมจะต้องเกิดความวิตกกังวลในจิตใจไม่แพ้ผู้ป่วยโรคมะเร็ง เนื่องจากเกิดความหดหู่หรือหวั่นวิตกต่อสภาพร่างกายและจิตใจของผู้ป่วยที่ตนมองเห็นและรับรู้อยู่ทุกเมื่อเชื่อวัน นอกจากนี้ยังรวมไปถึงความเคร่งเครียดที่ต้องรับภาระในการดูแลผู้ป่วยอีกด้วย แต่ด้วยเนื้อหาในเชิงบวกในบันทึกผู้ป่วยโรคมะเร็งก็อาจทำให้ผู้อ่านเหล่านี้เกิดความเข้าใจ และมองประสบการณ์ดังกล่าวของผู้ป่วยโรคมะเร็งไปในทางบวก เช่นเดียวกับผู้เล่า ยังผลให้เกิดความผอมคลาญ และเปลี่ยนแปลงมุมมองของตนไปในทางสร้างสรรค์ เพื่อเป็นกำลังใจแก่ผู้ป่วยที่ตนดูแลนั่นเอง

กล่าวโดยสรุป บันทึกผู้ป่วยโรคมะเร็งจึงมีคุณค่าทั้งในฐานะวรรณกรรมและมีคุณค่าต่อสังคม กล่าวคือ ในฐานะวรรณกรรม บันทึกผู้ป่วยโรคมะเร็งมีคุณค่าทั้งในด้านเนื้อหาและกลวิธีการประพันธ์ เป็นวรรณกรรมที่มีเนื้อหาหลากหลายและให้คุณค่าต่อผู้อ่านหลายประการ คือคุณค่าในด้านการแบ่งปันประสบการณ์ ด้านการให้ความรู้ และด้านการให้ข้อคิดและจรรโลงจิตใจ ซึ่งเนื้อหาอันหลากหลายเหล่านี้ได้สื่อสารมาสู่ผู้อ่านอย่างมีประสิทธิภาพก็ด้วยกลวิธีการประพันธ์ที่เหมาะสมและน่าสนใจ ก่อให้เกิดความสมจริง สามารถสร้างความเข้าใจอย่างแจ่มแจ้ง อีกทั้งยังก่อให้เกิดความประเทืองอารมณ์อีกด้วย ดังนั้น บันทึกผู้ป่วยโรคมะเร็งจึงเป็นวรรณกรรมที่มีคุณค่าในฐานะที่ได้ประเทืองทั้งปัญญาและอารมณ์ต่อผู้อ่านในวงกว้าง

นอกจากนี้ บันทึกผู้ป่วยโรคมะเร็งยังมีบทบาทอย่างสำคัญยิ่งต่อผู้ป่วยโรคมะเร็ง ในฐานะกระบวนการที่ได้สร้างภาพลักษณ์ใหม่ให้แก่โรคมะเร็งและผู้ป่วยโรคมะเร็ง เพื่อตอบโต้และแก้ไขภาพลักษณ์ดั้งเดิมของโรคมะเร็งและผู้ป่วยโรคมะเร็งที่มีแต่ความน่าสะพรึงกลัวและอ่อนแอให้เป็นไปในเชิงบวกมากขึ้นอย่างเห็นได้ชัด รวมไปถึงบันทึกเหล่านี้ยังเป็นกลไกในการเยียวยาผู้ป่วยโรคมะเร็ง ทั้งในฐานะผู้เล่าประสบการณ์และผู้อ่านให้คลายความคับข้องใจ สามารถยอมรับและเผชิญหน้ากับการป่วยเป็นโรคมะเร็งได้อย่างเต็มใจ ดังนั้น บันทึกผู้ป่วยโรคมะเร็งจึงเป็นวรรณกรรมที่มีคุณค่า น่าสนใจ และยังประโยชน์ต่อสังคมอย่างมากมาย